

Literatorul

Primăria
Capitalei

Revistă fondată în 1880 de Alexandru Macedonski ■ Ediție nouă, Nr. 9 / septembrie 2023 ■ Exemplar gratuit

Biblioteca
Metropolitană
București,
colecții de
patrimoniu

pag. 8-13

Scriitorul Dumitru
Crodu: „Personajele
mele sunt ogindiri
ale destinului meu”

(pag. 3-6)

Premiul Nobel pentru
Literatură: „Războiul
nu are chip de femeie”

(pag. 7)

Râsul și tristețea
unui mare scriitor:
George Topîrceanu

(pag. 18-19)

Bibliotecile sunt portaluri ale istoriei și viitorului

Text: Elena Bohoț

Măsura timpului poate fi găsită într-o bibliotecă, căci ea este un etalon al cunoașterii și al omenirii. De pildă, România secolului XIX. Cărțile ne vor dezvălui cum erau și cum trăiau boierii sau oamenii simpli, ritualurile lor de nuntă și înmormântare, cum se adunau oamenii la clacă și făceau împreună ce nu puteau face singuri, ajutorul dat săracilor sau

famiilor nou întemeiate, cântecele și obiceiurile sărbătorilor creștine, războaiele purtate și câte și mai câte! Când treci pragul unei biblioteci ai impresia că pătrunzi într-o lume magică, care abia așteaptă să și se dezvăluie, cu o singură condiție: să alegi cartea potrivită ce te va purta într-o călătorie fascinantă. Așa am aflat de marele cărturar român Alexandru Philippide, care a trăit la începutul secolului XIX și a fost

bibliotecar în cadrul bibliotecii universitare ieșeane. Desigur, a fost și lingvist și filolog, membru titular al Academiei Române, dar și profesor universitar. Între anii 1897 și 1906, Philippide a redactat o primă formă a Dicționarului limbii române, stabilind principiile și metoda de lucru adecvate. El a demonstrat prin metode științifice originea latină a limbii române care a păstrat în tezaurul său și cuvinte din

limba dacilor, iar studiile sale au stat la baza a numeroase cercetări lingvistice. Dacă erudiții sunt caracterizați de sclipirea curiozității intelectuale și cu fiecare carte citită dorința cunoașterii este tot mai greu de stăpânit, consider că pentru oricare dintre noi bibliotecile sunt veritabile portaluri către istoria și viitorul umanității, care trebuie permanent îmbunătățite, conservate și puse în valoare, căci fără ele omenirea ar fi foarte săracă.

Nina Cassian: „Am fost un poet decadent”...

Text: Elena Bohoț

Născută la Galați sub numele Renée-Annie Cassian-Mătășaru, la 27 noiembrie 1924 într-o familie de evrei, Nina Cassian (foto) are un loc aparte în literatura română. S-a evidențiat „prin inteligența ei sclipitoare, prin inventivitate, prin ritm și umor”, după cum spunea criticul literar Alex Ștefănescu. La începutul secolului XX, scriitoarea a inventat așa-zisa „limbă spargă”, o limbă imaginară a poeziei. Poemele în limba spargă au fost remarcate de scriitorul Ion Barbu, care, deși nu le-a acceptat și le scotea din rândul poeziilor clasice, publica totuși în presa vremii recenzii elogioase la adresa tinerei poete. „Areu, areu, / lortul mai mild, mai setău. / Alna mai hagără-n laie, / veltul mai lil se-mbilaie”. (strofă din poezia „Bocet”) „Din cuvinte inexistente în dicționare, dar având sonoritatea cuvintelor

românești, Nina Cassian compune versuri capabile să transmită o emoție. Este vorba, deci, de o comedie a limbajului poetic, dar și de un moment de lirism autentic, creat cu mijloace metalexicale”, sublinia Alex Ștefănescu. Născută în anul 1924 la Galați, Nina Cassian a publicat prima sa poezie „Am fost un poet decadent”, în 1945, în ziarul „România liberă”, când avea doar

21 de ani. Apoi, a fost în centrul atenției chiar de la debutul său literar, cu volumul „La scara 1/1”, iar poezia sa a luat forma muzelor pe care scriitoarea le-a avut de-a lungul vieții. Influențată de opera lui Eminescu și a lui Arghezi, după cum însăși afirma, Nina a publicat peste 50 de cărți de poezie, literatură pentru copii, eseuri și proză. În anul 1969, a fost distinsă cu Premiul Uniunii

Scriitorilor din România pentru „Povestea a doi pui de tigru numiți Ninigra și Aligru”, respectiv cu Premiul Leul de Aur al New York Library, în anul 1994. Tumultul vieții și eferescența literară și-au oprit cursul pentru Nina Cassian în anul 2014, la New York, locul unde scriitoarea a trăit ultimii 29 de ani de viață.

REDAȚIA

RAMONA IOANA MEZEI,
director Revista Literatorul,
director general Biblioteca
Metropolitană București

ELENA BOHOȚ, redactor-șef

MILENA ISPAS, redactor

DAN CĂLIMAN, fotoreporter

COSMIN MEIȚOIU, fotoreporter

CODRUȚ RADU, grafician

Revista „Literatorul”
este o publicație aflată
sub egida Bibliotecii
Metropolitane București

ISSN 1220-5583,
ISSN-L 1220-5583

Revista „Literatorul”
se distribuie gratuit

Tipar: BRANDART SRL

Scriitorul Dumitru Cruđu: „Personajele mele sunt oglindiri ale destinului meu”

Text: Milena Ispas

Foto: Arhiva personală Dumitru Cruđu

La înălțimea destinului, scriitorul Dumitru Cruđu a mers pe bârna îngustă a vieții, la granița dintre cer și pământ. În goana lui spre adevăr, a căzut cu inima deschisă spre dragoste, s-a lovit de spaima taincă a morții și de amnezia conștiinței lumii. Revoltat de exhibiționismul falselor valori, scriitorul Dumitru Cruđu a ridicat privirea spre cer și a întâlnit harul creației. Atunci cuvântul a început să-i vorbească și i-a deschis porți pe care poți intra doar când ai puterea să duci pe umeri greutatea și adrenalina vieții. A scris din plăcerea harului pe care l-a primit, ascunzându-se în umbra fiecărui personaj pe care l-a inventat. Creator al unui spectacol sincer, brutal, dar și sublim al vieții, despre prietenie, dragoste, trădare, mafioți, părinți săraci, ori speranță, scriitorul Dumitru Cruđu este premiat de Academia Română la secțiunea „Filologie și Literatură” în anul 2016, când i-a fost conferit Premiul „Ion Creangă”, ca o recunoaștere a valorii romanului „Salutări lui Trofki”. În anul 2003, a câștigat Concursul de dramaturgie „Cea mai bună piesă românească a anului” organizat de Uniunea Teatrală din România (UNITER) și de Fundația Principesa Margareta a României.

În cărțile sale, Dumitru Cruđu s-a întors cu gândul în satul natal Flutura, din Republica Moldova și vrea „să reînnoade unitatea pierdută între om, copilăria sa, lume, natură și Dumnezeu”

Am amintit două dintre premiile decernate scriitorului Dumitru Cruđu. El este o personalitate complexă, un cunoscut prozator, dramaturg, poet și gazetar din Republica Moldova, născut în 1968, în satul Flutura, raionul Ungheni. Cărțile lui ori fragmente din opera sa au fost traduse în cehă, germană, rusă, italiană, franceză, engleză, catalană, suedeză, olandeză și au apărut în antologii sau în reviste. A scris 20 de piese de teatru, după care s-au realizat aproximativ 30 de spectacole și filme în România, Republica Moldova, Italia, Germania, Suedia, Franța, Bulgaria, Haiti, Camerun.

Chiar dacă a fost elogiât și a câștigat multe premii, Dumitru Cruđu, s-a întors cu gândul în satul natal Flutura și l-a pus în centrul Universului, unde se refugiază când îl obosește strigătul străzii pentru că vrea „să reînnoade unitatea pierdută între om, copilăria sa, lume, natură și Dumnezeu”.

Ați scris versuri în care cuvântul transfigurează obiectele în esența unei stări.

„stau pe niște pietre Doamne și mă gândesc la tine stau pe niște pietre dintr-o casă care se demolează

pietrele mă lovesc ca și faptele mele din trecut”

Încercați să ridicați povara complicată a dicționarelor filosofice și să revelați sensul existenței?

Știți, la momentul când am scris aceste poezii eu eram un boem dezamăgit de sine, de existență, de societate, de oameni, de prezent, trăind în mizerie și sărăcie și cu un orizont obturat și cel mai important, eram un boem dezabuzat de viața boemă, de prietenii din cafenele, care căutasem salvarea în alcool și nu o găsisem acolo, cu toate că au fost și clipe când viața mi se părea fermecătoare și splendidă după un pahar de vin. Totuși, clipele astea au fost rare și n-au durat. Nu, alcoolul, boema, viața pe roți nu ducea nicăieri. Am înțeles asta foarte repede, dar nu știam cu ce aș putea-o înlocui. Până când, într-o bună zi, am înțeles că sunt un om fragil și neputincios și că salvarea ar trebui s-o caut în altă parte și atunci am scris aceste poezii în care l-am invocat pe Dumnezeu, punându-i Lui întrebările la care eu nu puteam răspunde. Când am scris aceste poezii

Romanul „Salutări lui Troțki” este o revoltă a conștiinței scriitorului

eram un suflet credincios ascuns într-un trup boem.

Ce a fost la început Dumitru Crudu, un dramaturg ascuns într-un poet?

Nici dramaturg și nici poet, ci prozator. Primele mele încercări literare au fost în domeniul prozei, pe care însă nu le puteam publica la ora când le-am scris pentru că în acele timpuri nimeni nu voia să publice proză și romanului sau povestirilor le erau preferate poeziile. Așa că am trecut și eu la poezie, dar am trecut la poezie pentru că nu-mi puteam publica proza pe care o scriam, povestiri și romane pe care ulterior le-am pierdut, fiindcă nu am găsit unde să le public.

„Dumneavoastră sunteți acuzat nu neapărat de o crimă pe care ați făcut-o, ci de

o crimă pe care o veți face...” este una dintre frazele piesei de teatru „Crima singeroasă din stațiunea violetelor”, pe care ați scris-o după 6 ani de tăcere. De ce atâta tăcere?

Pentru că am fost boem. Cât am fost boem, nu zic că am fost alcoolic, alcoolic nu am fost niciodată, dar boem am fost, și cât am fost boem nu am putut publica nimic și nu de aceea că nu aș fi scris nimic, scriam, însă nu-mi păsa de textele pe care le scriam, le scriam și le abandonam sau le aruncam la gunoi. Scriam de dragul de-a scrie. Scriam pentru a-mi satisface pofta de-a scrie, dar nu pentru a le publica. Adică scriam mai mult pentru mine și nu pentru ceilalți. Tăcerea asta editorială s-a întins pe o perioadă de șase ani. Când am renunțat la existența mea de hoinar prin

cafenele, am spart și tăcerea și am publicat această piesă de teatru a mea, care reprezintă nu doar o despărțire de viața boemă, dar și de dragostea mea de atunci. Una peste alta, din piesa asta am încercat să fac o oglindă a felului cum mă simțeam eu în societate în acei ani: ca un osândit pentru niște culpe pe care le-ar putea face cândva.

În piesa de teatru de mai sus caricaturizați lumea postcomunistă cu o ironie dureros de adevărată, dar și cu foarte mult umor. Ce reprezintă umorul pentru dumneavoastră, un har sau un instrument artistic?

Cred că esența postcomunismului asta a fost: să condamni oamenii pentru niște crime pe care le-ar fi putut comite cândva, să-i osândești în scop profilactic. Adică să stârpești răul înainte ca el să se manifeste. Iar această ideologie a făcut foarte multe victime. Eu mă iau în textul meu de această mentalitate. O mentalitate totalitară în esență, sau un reflex al mentalității totalitare de altădată și da, o fac cu ajutorul umorului, care pentru mine e singura modalitate de-a opri un tanc când acesta vine cu toată viteza spre tine.

Ce a determinat acest început și cât din viața dumneavoastră se regăsește în destinul personajelor?

Personajele mele sunt oglindiri ale destinului meu. Adevărat că am și personaje nu doar a ceea ce sunt sau am fost eu, dar și a omului care aș fi putut deveni, dacă nu aș fi făcut un lucru sau altul.

Într-un bar de mafioți, un bărbat e gata să fie snopit în bătaie, salvat însă de numele lui Troțki. Trotuare cu protestatari, o secretară (a socialiștilor) găsește zi de zi pământ în sertar, sunt scene din romanul „Salutări lui Troțki”, o creație artistică ca o tornadă a vieții, descrisă cu multă originalitate și intensitate, pentru care ați primit

La o șuetă alături de scriitorul Vladimir Beșleagă

„Premiul Ion Creangă” acordat de Academia Română. Această furtună de trăiri, care s-a regăsit pe străzile destinului dumneavoastră este o combustie și o revoltă a conștiinței?

E și o revoltă a conștiinței, sigur că da. O revoltă față de-o societate și de o lume în care omul nu valorează mare lucru și poate fi înlocuit în orice moment cu un alt om, care poate fi cu mult mai util celor care vor să-și facă o carieră sau să câștige fel de fel de avantaje de pe urma lui. Pentru a nu fi dat pe dreapta, într-o asemenea lume, trebuie să fii musai oportunist. Ești condamnat să fii oportunist și să dansezi cum îți se cântă. Într-o asemenea lume trebuie să răspunzi unor așteptări, altfel nu ai sorti de izbândă să reușești în plan social. Nu poți să spui ce gândești, ci doar să gândești cum gândesc toți.

Care a fost motivul pentru care o editură din București a renunțat la reeditarea volumului de poezie „Șase cânturi pentru cei care vor să închirieze apartamente”?

Niște articole de-ale mele despre niște fete care făceau filme porno în biblioteca unde eu am fost director. Eu am fost în concediu când s-a întâmplat acest lucru și când am revenit, am scris niște articole unde am zis că sunt anumite lucruri care nu se fac, orice ar fi: adică nu poți să faci filme porno într-o bibliotecă publică, atâta timp cât în sală sunt și copii, de față cu copii, iar în sălile unde acele fete au filmat acele filme se aflau și copii, veniți la bibliotecă să citească, copii cu mămică sau fără, singuri. Apăreau în cadre și femei gravide, fără să știe că sunt filmate și fără să știe ce fac acele fete în spațiile stelajelor. Eram indignat în acele articole și cei de la editură m-au învinuit că am acuzat acele fete că faptele lor frizează crima. Cei de la editură le-au apărat pe fetele

În primăvara anului 2021, o carte de proză scurtă intitulată „Da, eu l-am ucis pe Hitler” a văzut lumina tiparului la o editură din Paris

alea și nu pe bibliotecarele care au suferit de pe urma lor. Le-au apărat și mie mi-au respins cartea, iar eu am catalogat ieșirea lor ca pe un exces al corectitudinii politice. Dacă însă aș fi știut ce valori împărtășesc, nu le-aș fi dat niciodată cartea aia, care, de altfel, e un manifest al mizerabilismului.

„Un american la Chișinău” este un roman intens, inițiativ, despre destinele zbucliu-

mate de la sfârșitul anilor '90, care a fost nominalizat la premiul Visegrad Eastern Partnership Literary Award din Bratislava. Creația careia îi dați viață este o poartă spre aflarea identității?

Da, e un roman despre cum erau percepuți basarabienii în anii nouăzeci în România și, la Chișinău, basarabienii care și-au făcut studiile în România, dar și despre soarta unui poet, când pe nimeni

nu mai interesa poezia. De asemenea este și despre cum te poți înțelege și împrieteni cu un american, fără ca el să știe româna și tu engleza. E un roman despre viața boemă, despre prietenie, dragoste, KGB, trădare, mafioți, poeți alcoolici, părinți sărăciți și speranță.

Cum poate fi explicată starea de grație a cuvântului scris și ce reprezintă ea pentru scriitorul Dumitru Crudu?

E una dintre întrebările la care încă mai caut un răspuns.

Ce înseamnă istoria și timpul pentru dumneavoastră și ce ați face dacă le-ați putea schimba?

Eu am făcut multe greșeli în viață și aș putea spune că destinul meu e opera greșelilor mele. Probabil, dacă ar fi să dau timpul înapoi, nu aș mai face acele greșeli dar, cu siguranță, aș face altele.

Cum v-au schimbat viața premiile pe care le-ați obținut?

Premiile literare sunt singurul venit pe care-l are un scriitor, atâta timp cât cărțile nu i se vând sau dacă i se și vând, i se vând foarte puțin. De asta și sunt importante, pentru că-i aduc niște bani.

În ce măsură v-a influențat dramaturgul Eugen Ionescu,

Despre personajele cărților sale, scriitorul mărturisește că sunt oglinziri ale destinului său, ori ale persoanei ce-ar fi putut deveni, dacă nu ar fi luat alte decizii în viață

un răzvrătit al canoanelor artistice și literare?

Foarte mult. Ionescu l-a căutat pe Dumnezeu în viața pe care a trăit-o. Pe Dumnezeu îl caut și eu. E singurul lucru pe care merită să-l faci serios în lumea de azi.

În scrierile dumneavoastră sculptați întrebări existențiale, revolta, sinceritatea, singurătatea, disprețul față de ipocrizie. Printre aceste trăiri cu tăieturi adânci în realitate, în ce moment și cum a apărut o carte pentru copii, „Vrabia din geantă”, premiată în 2015 la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret?

Privind înapoi la viața pe care am dus-o, cred că doar în copilărie am fost cu adevărat autentic și am simțit gustul vieții. De atunci și până acum nu fac nimic altceva decât să retrăiesc ceea ce am trăit în copilărie.

Puteți să ne relațiați mai exact ce s-a întâmplat în noaptea de 10 spre 11 septembrie 1998 și ce reprezintă pentru dumneavoastră manifestul mișcării fracturiste?

Am fost bătut pe stradă și am scris manifestul fracturismului, împreună cu poetul Marius Ianuș.

Care credeți că este rolul unui scriitor în societate?

Să fie mereu în opoziție.

În calitate de critic literar, Dumitru Crudu caută arta angajată, autentică?

Nu vreau să fac artă angajată, dar o artă în care să mă disocieze de direcția în care merge lumea contemporană.

Pentru dumneavoastră care este valoarea supremă a unei creații artistice?

Să reînnoade unitatea pierdută între om, copilăria sa, lume, natură și Dumnezeu.

Înconjurat de prieteni, Dumitru Crudu este o prezență efervescentă, iar magnetismul cuvântului său atrage și impresionează

Momente inedite din viața scriitorului

Premiul Nobel pentru Literatură: „Războiul nu are chip de femeie”

Text: Elena Boholt

Am ales o carte care în anul 2015 i-a adus autoarei Svetlana Aleksandrovna Aleksievici Premiul Nobel pentru Literatură. „Războiul nu are chip de femeie” prezintă memoriile femeilor care au luptat în Al Doilea Război Mondial, cu detalii și impresii care uimesc, șochează și au lăsat urme adânci în memoria colectivă. Interesul față de această carte – adusă cititorilor în limba română de Editura Litera, în traducerea lui Ion Covaci – merită abordat din mai multe perspective, mai ales că, în prezent, războiul Ucrainei pentru libertate a căpătat dimensiuni nebănuite și este greu de presupus când și cum se va termina. Svetlana Aleksandrovna Aleksievici este o scriitoare și o jurnalistă care s-a născut în Ucraina, la Stanislaviv, în anul 1948, la puțin timp după încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial, cu mama de origine ucraineană și tatăl bielorus. A crescut în Bielorusia și a lucrat ca jurnalist la mai multe ziare, dar s-a specializat în narațiuni literare întemeiate pe declarațiile martorilor oculari ai evenimentelor dramatice din fosta URSS, ori ai marilor războaie care au avut loc după această perioadă. Abordarea Svetlanei Aleksievici aduce în prim-plan fețele hidoase și coșmarul nuanțelor războiului trăite de femeile care au luptat pe front. În timpul documentării, care a durat peste 20 de ani, autoarei i se reproșa

Romanul „Războiul nu are chip de femeie” a fost vândut în peste două milioane de exemplare în întreaga lume

perment că în loc să prezinte marile fapte de eroism, căuta oamenii simpli și scormonea în sufletul acestora scoțând la iveală mizeria războiului prin mărturiile pe care unii ar fi vrut să le ascundă. „Nimerisem în încercuire... Rătăceam prin păduri, prin mlaștini. Mâncam frunze, coajă de copac. Un fel de rădăcini. Eram cinci oameni, unul dintre noi un puștan, abia încorporat. Noaptea, vecinul îmi șoptește: – Flăcăul abia mai suflă, oricum o să moară. Înțelegi ce vreau să spun... – Ce tot vorbești acolo? – Mi-a povestit mie un deținut... Când fugeam din lagăr, intenționat luau cu ei unul mai tânăr... Carnea de om e comestibilă... Așa rezistau... N-am avut putere să-l lovim. A doua zi am dat peste partizani...”

„Oamenii se urăsc în continuare până în ziua de azi. Se omoară iarăși”

„Am fost mitralior. Atâția oameni am omorât... După război, multă vreme m-am temut să nasc. Am născut când m-am liniștit. După 7 ani... dar până azi n-am iertat nimic (...) Mi se pare că am trăit două vieți: una de bărbat, alta de femeie...”. Mărturiile femeilor de pe front, fie că au fost lunetiști, asistente medicale, geniști, spălătorese, mecanici sau aviatori descriu oroarea anilor 1941-1945. Toate au crezut orbește în comunism și în Stalin și s-au avântat în prima linie ca să își apere țara. Din păcate, istoria războiului se repetă în ziua de astăzi, când cei mai mulți dintre noi își imaginău că grotes-

cul și absurdul războiului nu se mai poate repeta, deoarece omenirea și-a învățat lecția... Se pare că nu! Voi încheia această scurtă recenzie cu un fragment sugestiv pentru războaiele trecute, prezente și viitoare: „Știți cu ce gând am trăit, toți, pe front? Spuneam: Ehei, băieți, numai să apucăm noi ziua Victoriei! După război, toți au să fie fericiți, iar viața – nemai-pomenită! După câte au suferit, oamenii n-au cum să nu se iubească unul pe altul... Să nu le fie milă unul de altul. O să fie complet schimbați. Nu ne îndoiam de asta. Nicio clipă. Iubita mea dragă... Oamenii se urăsc în continuare până în ziua de azi. Se omoară iarăși. Asta mi-e cel mai greu de înțeles... Și cine? Noi... tot noi...”

Biblia lui Cantacuzino, bucuria de a înțelege cuvântul lui Dumnezeu

Text: Milena Ispas

Foto: Dan Căliman

Semnăturile spirituale ale scriitorilor, filosofilor și înțelepților devin instituții marte ale istoriei, identității și evoluției, un tezaur al cuvântului păstrat peste timp, ce transformă bibliotecile lumii în catedrale ale cunoașterii. În rândul acestor străjeri ai culturii și științei, se înscrie și Biblioteca Mitropoliei Țării Românești înființată în anul 1359, înzestrată de mitropolii țării cu manuscrise, lucrări teologice și antice în limbile greacă, latină, română și slavonă. Numai Sfântul Ierarh Neofit a dăruit bibliotecii 6.000 de cărți pe care le-a cumpărat de la domnitorul Constantin Mavrocordat, salvând astfel o valoare a cunoașterii, râvnită deopotrivă de Orient și de Occident. Urmașa acestui sfânt lăcaș al culturii neamului românesc – Biblioteca Metropolitană București (BMB) – păstrează o valoare sacră, studiată de-a lungul secolelor de către mulți eru-

diți, în jurul căreia gravitează misterul rasei umane și al vieții: Cuvântul lui Dumnezeu, în cazul de față, „Biblia lui Cantacuzino”. Venită din adâncul veacurilor, cartea sfântă este scrisă integral, pentru prima dată, în limba română în anul 1688. Alături de Biblie, în arhivele BMB se află mai multe cărți și manuscrise rare, prea puțin cunoscute opiniei publice. Cu ajutorul doamnei Mihaela Corina Bude, conservator la Depozitul Colecții de Patrimoniu „Nicolae Iorga”, prezentăm în paginile revistei câteva dintre aceste valori istorice și culturale, a căror valoare este neprețuită pentru identitatea românească.

Manuscrise din secolul al XVI-lea

Traduceri din Sfânta Scriptură s-au făcut pe teritoriul întregii țări. În zona Oltului, prin secolul al XVI-lea, un călugăr pe nume Mihail Moxa a tradus fragmente din Vechiul Testament, lu-

crare descoperită de istoricul Nicolae Iorga și cercetată de B. P. Hașdeu, care realizează un studiu științific sub denumirea, „Cuvinte den bătrâni”. Dintr-o scrisoare adresată domnitorului Șerban Cantacuzino aflăm că pe teritoriul Munteniei există cele mai vechi traduceri ale scripturii în limba română realizate de „Ulfla”. Se presupune că manuscrise cu texte vechi ale Sfintei Scripturi traduse în limba română, Psaltirea Scheiană, Psaltirea Hurmuzachi și Psaltirea Voronețeană sunt mult mai vechi decât cele din secolul al XVI-lea. Toate aceste traduceri, demonstrează autenticitatea și continuitatea spirituală a neamului românesc, a cărei credință a fost încoronată prin lucrarea monumentală, prima traducere integrală a Bibliei în limba română, inițiată de domnitorul Șerban Cantacuzino, în secolul al XVII-lea, una dintre primele traduceri integrale într-o limbă populară din

spațiul est-european, motiv pentru care este cunoscută sub denumirea de „Biblia lui Cantacuzino”. Marii cărturari ai vremii, cunosători ai limbilor grecești și romane, care s-au ocupat de această lucrare grandioasă sunt frații Radu și Șerban Greceanu, ambii logofeți la curtea domnească și stolnicul Constantin Cantacuzino, fratele domnitorului Țării Românești, Spătaru Nicolae Milescu, cel care a tradus un text biblic grecesc al Vechiului Testament încă din anul 1597. Autorii Bibliei lui Cantacuzino au folosit pasaje din texte traduse înainte de sec. al XVI-lea, aduse din diferite regiuni ale țării, ceea ce demonstrează continuitatea limbii române literare, credința creștină din veacuri a neamului românesc și așa cum spunea istoricul Nicolae Iorga, „nu-și poate închipui cineva îndeajuns, bucuria pe care o poate simți un popor, în straturile lui adânci, atuncia când înțelege cuvântul lui Dumnezeu...”.

Incunabulele, perlele veritabile ale Bibliotecii „Nicolae Iorga”

Text: Milena Ispas

Foto: Dan Căliman

Genialitatea oamenilor a transformat timpul în felurite artefacte științifice prin apariția incunabulei, termen latin care are în cazul de față semnifică cartea de început. Incunabulele sunt primele cărți tipărite în Europa înainte de anul 1500, care au avut un rol important în dezvoltarea umanismului și Renașterii. În jurul anului 1440, inventatorul german Johannes Gutenberg a dezvoltat tehnologia tiparului cu caractere mobile, care a deschis drumul spre o nouă eră a cunoașterii, prin facilitarea accesului la texte și informații într-o manieră mai accesibilă și mai rapidă decât prin copierea manuală, influențând evoluția culturii și a societății în perioada Evului Mediu. Trei dintre aceste cărți, ce pot fi considerate perlele veritabile din fondul de carte veche al Bibliotecii Metropolitane din București, se află la filiala acesteia Biblioteca „Nicolae Iorga”. Lucrarea „Gaetano da Thienis (1387-1465) Expositio in Aristotelem De anima, De sensu agente, De sensibilibus communibus et de intellectu”, tipărită la Veneția în anul 1493, este cea mai rară și singura din spațiul românesc, la nivel mondial fiind cunoscute doar 82 de exemplare. Gaetano da Thiene, teolog, filosof și cardinal din perioada Renașterii, a studiat tratatele lui Aristotel, în special „De Anima”, încercând să integreze înțelegerea aristotelică în înțelegerea teologică. El nu a văzut niciun conflict între ideile profunde ale gânditorului grec și în-

Incunabulele, aceste rarități bibliofile, sunt tezaure ale cunoștințelor omenirii

vățăturile sacre ale creștinismului, mai degrabă a văzut o oportunitate de a arăta că explorarea sufletului de către Aristotel nu a fost în opoziție cu credința, ci baza unei înțelegeri profunde. Gaetano da Thiene, un maestru cu mare finețe filozofică, a împletit firele gândirii aristotelice și ale credinței creștine.

Adevărurile lui Toma de Aquino în „Summa contra gentiles”

În aceeași categorie a incunabulelor din colecția Bibliotecii „Nicolae Iorga” se

află și cea mai veche ediție a lucrării lui Toma de Aquino, „Summa contra gentiles, sive De veritate Catholicae fidei”. În traducere „Totalitatea credințelor împotriva neamului, despre adevărul credinței catolice”, lucrarea este un tratat filozofic și teologic scris de Toma d’Aquino, un proeminent filosof și teolog medieval, sanctificat de Biserica Catolică în anul 1323. „Summa contra gentiles” este una dintre lucrările majore ale lui Aquino și este cunoscută pentru examinarea sistematică și amănunțită a diferitelor subiecte filozo-

ifice și teologice. A fost scrisă pentru a oferi argumente și perspective relevante în abordarea credințelor necredincioșilor, în special a celor influențați de gândirea islamică și evreiască a vremii. Este o lucrare importantă în istoria filozofiei și teologiei occidentale, ce prezintă rigurozitatea lui Aquino în abordarea problemelor complexe, dar și încercarea sa de a reconcilia credința și rațiunea.

Lucrarea predicatorului franciscan Roberto Caracciolo, „Opera”, apărută la Veneția în anul 1490 este cea de-a treia carte din arhiva Bibliotecii „Nicolae Iorga” și reprezintă o colecție de predici religioase din credința creștină. Incunabulele, aceste „hărți” ale evoluției noastre intelectuale, au o semnificație deosebită în cercetarea istoriei și culturii. Textele religioase, filosofice, științifice și literare oferă o perspectivă profundă a modului în care oamenii gândeau, credeau și înțelegeau lumea în acele vremuri.

„Opera”, lucrarea predicatorului franciscan Roberto Caracciolo apărută la Veneția în anul 1490

Cea mai rară dintre edițiile incunabulare deținute de BMB este „Expositio in Aristotelem De anima”

Album din secolul XVI cu reproduceri ale scenelor de pe Columna lui Traian

Text: Milena Ispas

Foto: Dan Căliman

O istorie immortalizată în marmură, Columna lui Traian reprezintă un capitol remarcabil din veacurile antice, în care măreția și curajul dacilor au reușit să sfideze puterea unei civilizații expansioniste, bine organizate. O confruntare epică a celor două războaie conduse de regele Decebal împotriva împăratului Traian se desfășoară în 124 de imagini, ce urcă în spirală, pe coloana înaltă de 40 de metri. Columna a fost construită de arhitectul sirian Apolodor din Damasc, din ordinul împăratului Traian și reprezintă o cronică vizuală a războiului daco-roman. Curajul, demnitatea și dorința

dacilor de a lupta pentru libertatea și identitatea lor, au lăsat o amprentă puternică în conștiința istoriei. Astfel, în anul 1576, artistul Villamena realizează la Roma o lucrare cu 130 de planșe gravate, ce ilustrează scenele de pe columnă. Detaliile vestimentare, armurile și echipamentele militare ilustrate sunt o sursă importantă de informații despre modul în care romanii și dacii erau reprezentați vizual în acea perioadă.

Un album al acestor lucrări, se află în custodia Bibliotecii „Nicolae Iorga” din București, intitulată „Historia utriusque belli dacici a Traiano Caesare, Roma”, în care imaginile sunt însoțite de comentariile eruditului

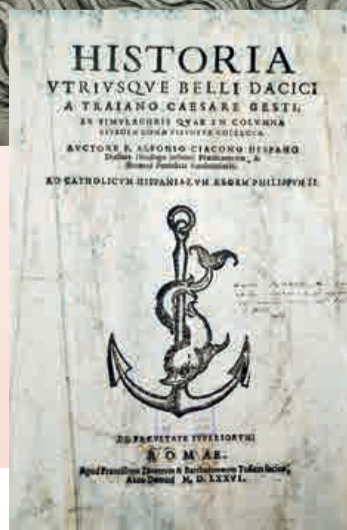
spaniol Alfonso Chacon. Aceste gravuri, au ajutat la promovarea și consolidarea culturii și istoriei romane în regiuni îndepărtate, influențând dezvoltarea artei și oferă o perspectivă asupra modului în care evenimentele istorice, precum războaiele dacice, erau percepute și reprezentate în Renaștere.

„Relieful columnei echivalează cu o opera literară completă”

Arheologul și specialistul în istoria antică, Radu Vulpe, apreciază că: „Relieful columnei echivalează cu o opera literară completă. (...) De fapt, scrupulul realității apare atât de riguros pe relieful Columnei, încât sunt

înfățișate fără nici o reticență chiar episoade de natură să atingă susceptibilitățile acestui orgoliu, cum e cazul cu scenele în care se văd răniți romani ori prizonieri romani torturați, nici măcar de bărbați, ci de femei dace. Pe de altă parte, basorelieful îi prezintă pe daci cinstit, în atitudini demne și chiar sublime, fără vreo încercare de a le pune virtuțile războinice și figurile în inferioritate față de cele ale romanilor. Este un spirit nou, de realism obiectiv, pe care nu-l cunoscuseră nici arta egipteană, nici artele vechiului Orient, nici arta elenă clasică, și care face onoare superiorității morale a civilizației romane”.

Monumentul construit în perioada anilor 106-113 d.Hr. comemora victoriile împăratului Traian, o capodoperă realizată cu o tehnică incredibilă, dar și cu măiestrie artistică. Artiștii aveau de reprodus, cu toată rigoarea, un text scris de însuși Traian despre războaiele sale, comentariu intitulat „Dacica”. Detaliile minuțioase și impactul său asupra esteticii, au modelat direcțiile în care a evoluat arta fiind un punct de reper în dezvoltarea artistică și culturală a umanității. Acest monument al Antichității, în care sunt reprezentate 2.500 de personaje, a fost o adevărată iconografie a dacilor, trăsăturile lor fiind redată după un model real, arta devenind astfel o sursă inestimabilă de informații pentru cercetători și istorici. În același timp, această sculptură în spirală, nu este doar un triumf al arhitecturii și sculpturii antice, ci și o sursă inepuizabilă de inspirație pentru artiștii și arhitecții vremurilor ce au urmat.

Albumul „Historia utriusque belli dacici a Traiano Caesare, Roma”, care datează din secolul XVI, a fost restaurat

Noica despre Eliade: „Este singurul care scoate cultura veche românească din minorat”

Text: Milena Ispas

Foto: Arhiva Bibliotecii

Metropolitane București

„Cred în viitorul culturii românești mai mult decât în cel al culturii europene”, scria Mircea Eliade în anul 1972, în ziarul „Contemporanul”. Aceasta este fraza de început a unei note scrisă de marele filozof Constantin Noica, în care descrie personalitatea lui Mircea Eliade, pe care încerca să îl convingă să revină în România. Însemnările olografe ale lui Constantin Noica se regăsesc în colecția de documente rare aflate la Biblioteca Metropolitană București (BMB).

Constantin Noica a încercat să-l readucă în țară, cerându-i lui Eliade să conducă Institutul Oriental la București. Drept mărturie, în arhiva BMB există manuscrisul unui articol ce urma să fie publicat în ziarul „Contemporanul”, semnat de Constantin Noica, în care îl elogiază pe Eliade oferind mai multe argumente: „Opera lui de istorie a culturilor tradiționale și nu religioase, favorizează tocmai apropierea Europei de marile civilizații asiatice, africane și sud-americeane ce vin să schimbe echilibrul istoric al lumii; pentru că prin felul cum prezintă culturile tradiționale (țărănești și folklorice) este singurul care scoate cultura veche românească din folklorism și minorat, adică de sub disprețul culturilor «mari», ce nu văd într-o cultură ca a noastră decât pitorescul și originalitatea regională, la nivelul cultu-

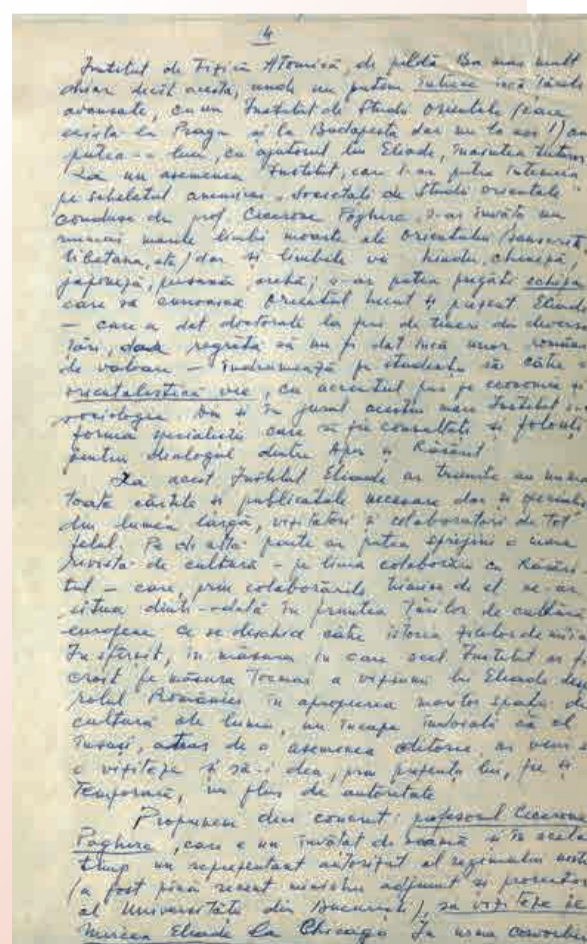
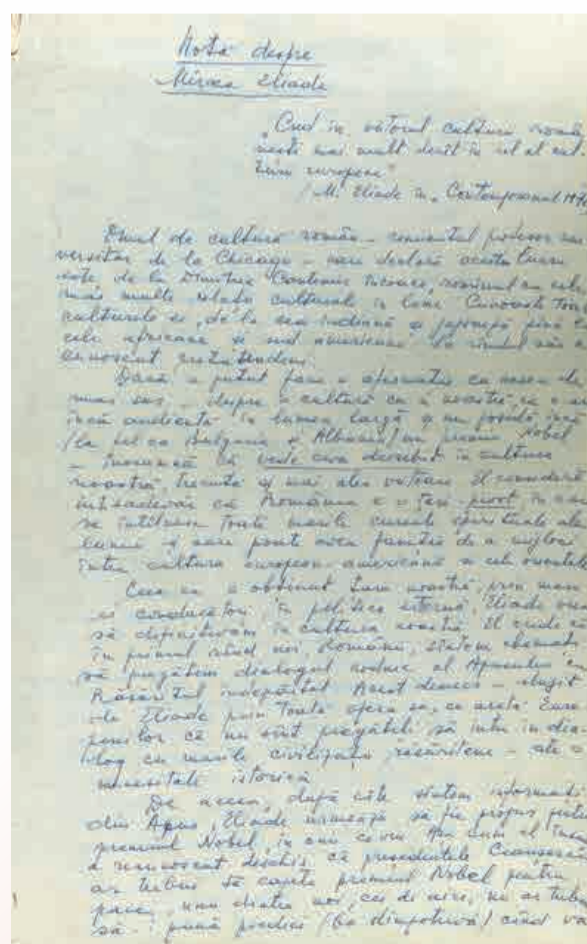
rilor «primitive». (...) face astfel încât cultura noastră să nu aibă doar 300 de ani, ci să se împlinte – așa cum vroiau un Eminescu și un Părvan – în protoistoria spațiului acestuia traco-latino-român, care a fost în același timp un spațiu binecuvântat și nefericit istoricește.”

„Este omul cel mai fascinant pe care mi-a fost dat să-l întâlnesc în viață”

Generații de filosofi și scriitori români au urcat cultura pe treptele ființării, definindu-ne ca popor. Nicolae Steinhardt, Constantin Noica, Emil Cioran, Mircea Eliade sunt printre cei care au influențat coordonatele filosofiei europene, străduindu-se să dea culturii române o importanță universală.

Constantin Noica spunea despre Mircea Eliade că „este omul cel mai fascinant pe care mi-a fost dat să-l întâlnesc în viață și cel mai sporitor (...) Eliade edifica. Oricine ieșea spirit din întâlnirile cu el, iar pozitivul naturii sale spirituale s-a ridicat, astăzi, până la a valorifica și a da un sens plin tuturor credințelor și aventurilor spirituale autentice ale umanității”. Noica îi recunoștea valoarea creatoare în domeniul literar, dar și în cel științific. Spre deosebire de generațiile anterioare, această generație a trăit avantajul unei perioade când avea acces la toată cultura clasică de la Occident până la Orient, când totul era posibil. Deși conjunctura nefastă a fascismului și perioada postbelică a schimbărilor politice, îi

desparte pe cei doi prieteni, forța lor intelectuală va face ca Noica, după șase ani de detenție în închisorile comuniste, să ajungă un reper în filosofia universală, iar Mircea Eliade, care a fost interzis în propria țară, să devină o somitate în filosofie, cunoscător al limbilor vechi – sanscrita, bengaleza, ebraica și persana –, profesor la Catedra de Istoria Religioasă de la Universitatea din Chicago, care îi poartă numele și a fost laureat Honoris Causa ca recunoaștere a valorii sale științifice. Lucrările i-au fost traduse în 18 limbi, dar în România abia după 1990 și doar o parte dintre acestea. Cu toate că Eliade a refuzat să revină în țară, atât el cât și Noica, au oferit culturii române o importanță universală.

Prima și ultima pagină din notele olografe ale lui Constantin Noica, despre Mircea Eliade

„În tren accelerat”, o schiță a lui Caragiale necunoscută opiniei publice

Text: Milena Ispas

Foto: Arhiva Bibliotecii

Metropolitane București

Schițele lui Ion Luca Caragiale sunt adevărate capodopere literare, în care

geniul scriitoricesc surprinde tușele fine ale manifestărilor umane, de la lumea pestră a străzii, ori a necunoscuților întâlniți în berării sau cafele, până la clasa politică. Simțul satiric este dublat de

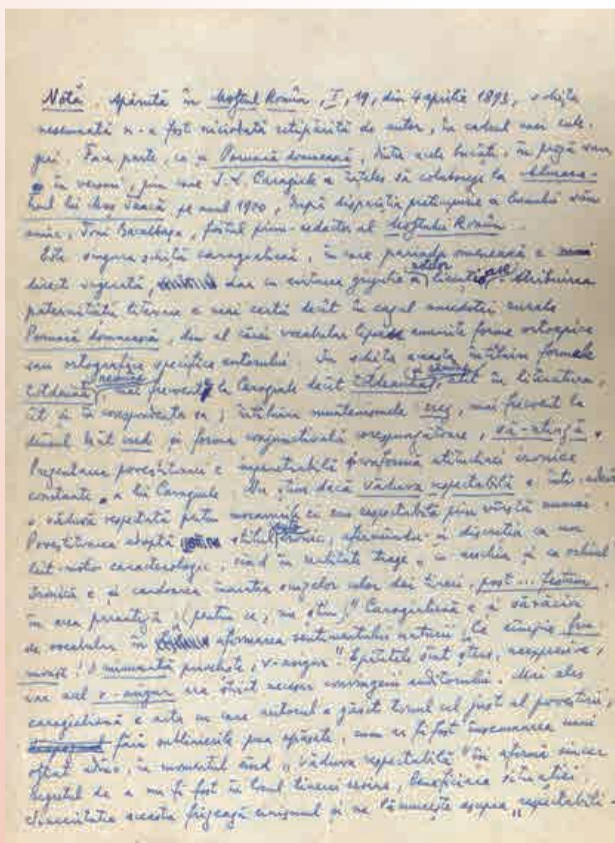
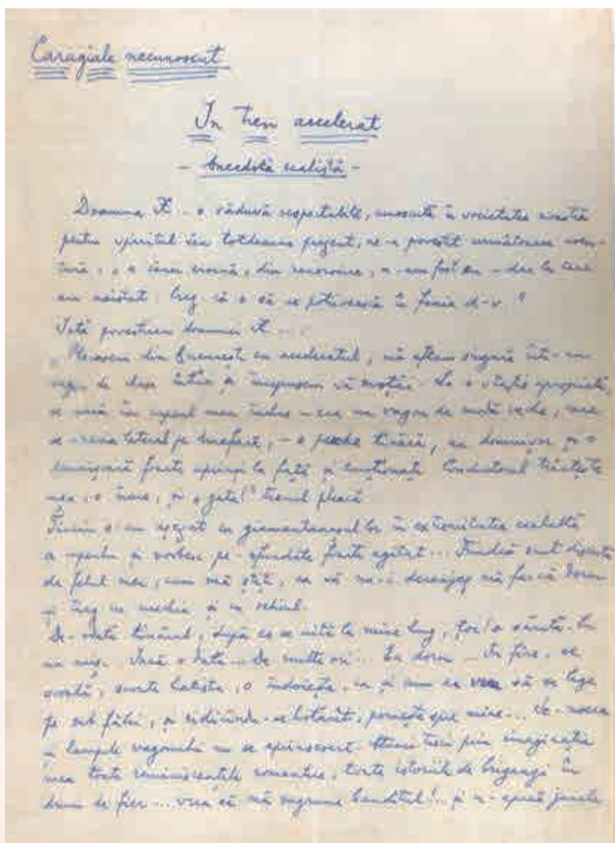
mesajul său profund uman, fapt ce oferă autenticitate operei sale, păstrată mereu în actualitate. De data aceasta, facem referire la schița „În tren accelerat”, total necunoscută opiniei publice, care a fost descoperită de istoricul literar Șerban Cioculescu. Nota olografă a istoricului face parte din categoria documentelor de patrimoniu aflate în custodia Bibliotecii Metropolitane București (BMB).

„Apărută în «Moftul român», I, 19, din 4 aprilie 1893, schița nesemnată n-a fost niciodată retipărită de autor, în cadrul unei culegeri. Face parte ca și «Porunca domnească» dintre acele bucăți în proză sau în versuri, prin care I. L. Caragiale a înțeles să colaboreze la «Almanahul lui Moș Teacă» pe anul 1900. După dispariția pretimpurie a bunului său amic, Toni Bacalbașa, fostul prim-redactor al «Moftului român». Este singura schiță caragialiană în care perioada omenească e direct sugerată, dar cu evitarea grijulie a notelor licențioase. Atribuirea paternității literare e mai certă decât în cazul anecdotei «Pomană domnească», din al cărei vocabular lipsesc forme ortoepice sau ortografice specifice autorului”, nota istoricul literar.

O anecdotă prea îndrăzneță pentru anul 1893

Impresionat de viață, opera și personalitatea scriitorului I. L. Caragiale, Șerban Cioculescu a realizat un studiu biografic, documentat riguros, în care afirmă că: „Dintre toate figurile noastre scriitoricești, nimic nu

ispitește mai mult biografia decât a lui Caragiale. Prin originalitatea temperamentului, cât și prin aspectele variate ale existenței, omul sugera tot atâta, dacă nu mai mult decât însăși opera lui. Ca și Oscar Wilde, scriitorul român ar fi putut spune că și-a pus geniul în viață și numai talentul în operă. (...) Am avut de cercetat perioade din viața lui Caragiale cu totul necunoscute”. Astfel, Șerban Cioculescu, printre documente care elucidează originea, locurile în care a trăit și a învățat, descoperă schița „În tren accelerat”, nesemnată, apărută în 1893, în revista umoristică „Moftul român”, sub conducerea lui Ion Luca Caragiale (director) și Anton Bacalbașa (prim-redactor). Cupeul acestui tren accelerat, devine spațiul simbolic al unor moravuri îndoielnice, în care comicul de situație dintre un cuplu de tineri și o văduvă, expune un comportament aflat la periferia decenței. În manuscrisul aflat în arhiva BMB, criticul Șerban Cioculescu apreciază că „schița e sugestivă de la un capăt la altul (...). Începând cu banalul epitet, salvat însă prin sensul său ironic, care ne îndeamnă să înțelegem contrariul: «o văduvă respectabilă» și terminând cu acel inefabil «surâs particular», cititorul nu primește totul de-a gata, ca în literatura scriitorilor mediocri din epocă, ci este ținut să fie inteligent și să înțeleagă mereu mai mult decât i se spune. Schița, prin toate aceste elemente, nu poate fi decât a lui Caragiale, cu tot caracterul ei singular prin atacarea unei teme anecdotice cam prea îndrăznețe pentru anul 1893”.

Istoricul literar a remarcat că această schiță a lui Caragiale „e sugestivă de la un capăt la altul”

O scrisoare din 1870 a Reginei Elisabeta încununază colecția documentelor rare

Text: Milena Ispas

Foto: Arhiva Bibliotecii

Metropolitane București

Un manuscris care îți taie răsuflarea când îl citești este scrisoarea Reginei Elisabeta a României, adresată Mariei Poenaru, doamna sa de onoare. Un document valoros, scris pe 15 ianuarie 1870, care ne dezvăluie sufletul sensibil și actele de caritate în care a fost implicată Regina Elisabeta, document ce face parte din colecția Bibliotecii Metropolitane București.

Regina Elisabeta a României a încoronat țara cu dragostea ei și la numai un an de la venirea sa pe pământ românesc, în 1870, se îngrijește de un orfelinat rămas fără protecție. Edificiul pentru copii a fost înființat în anul 1862 de omul de știință Carol Davila și de soția acestuia Anica Racoviță, pe o proprietate a lor aflată pe dealul Cotrocenilor. Finanțarea a fost făcută din fonduri

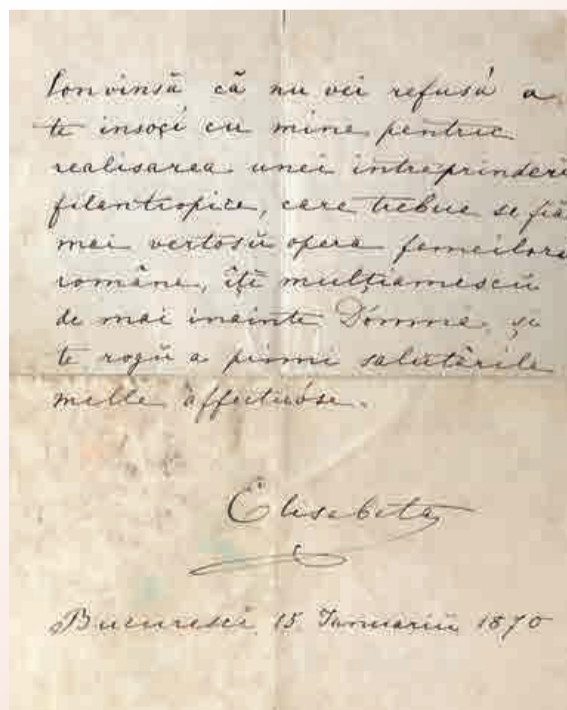
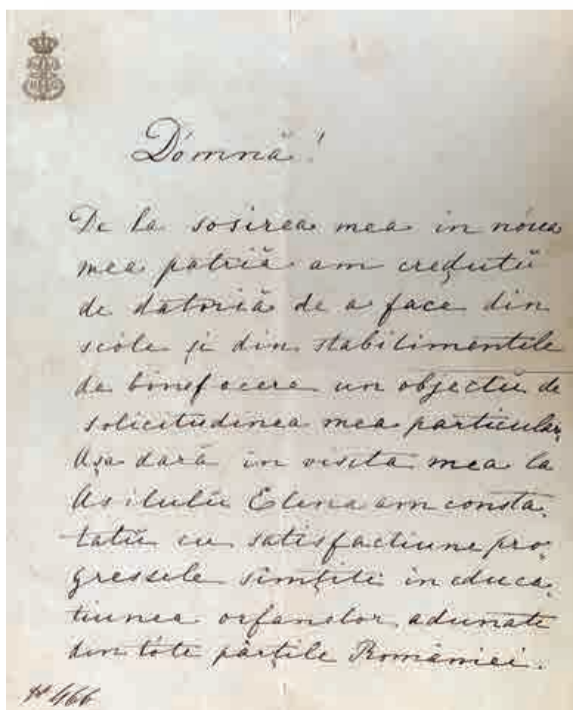
proprii, iar la orfelinat erau asigurate atât îngrijirile medicale, cât și tot ce era necesar copiilor. În scurt timp, acest loc a devenit un model de învățatură și de educație. Impresionată de acest gest plin de noblețe, doamna Elena Cuza dăruiește omului de știință și soției sale suma de 1.000 de galbeni și inițiază construirea unui alt așezământ lângă cel existent, ce-i va purta numele. La rândul său, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a oferit suma de 50.400 de lei, iar Maria Rosetti, alături de Arhimandritul Onofrei, episcopi, personalități și oameni simpli au donat bani pentru îngrijirea și educarea orfanilor.

Prin influența Reginei Elisabeta s-au strâns bani pentru orfelinat

După venirea la conducerea țării a Regelui Carol I, destinul acestor copii va fi protejat de Regina Elisabeta, sub aceeași aură a nobleței ca

a fondatorilor orfelinatului. Au fost demarate demersurile pentru construirea unei capele, dar și a unei clădiri ce va purta numele reginei. Redăm un fragment sugestiv din scrisoarea adresată Mariei Poenaru: „Așa dară, în visita mea de la Asilulu Elena am constatat cu satisfacțiune progresule simțite în educațiunea orfanelor adunate din tote părțile României. Elle m'au rugatu să le fiu mumă, și eu le-am luat suptu scutulu meu. Stabilimentulu unde elle au aflatu un refugiu, și a căru fundatiune se datorește inspirațiunei generose a principessei Elena, secundate în această operă frumoasă prin spiritulu de caritate allu femeilor Române și allu țerreii întregu nu poate remâne nesevârșitu”. În urma demersurilor întreprinse, biblioteca azilului primește donații din partea Țarului Alexandru, familiei Solomon, soților Davila și a altora. Laboratoarele de fizică și chimie au fost do-

tate cu aparatură modernă și nu duceau lipsă de nimic. Mai presus de toate, pentru ca orfanele să capete o învățătură aleasă, au fost aleși cei mai buni profesori sau maeștri în artă. La începutul anului 1870, a fost deschisă o listă de subscripție pentru zidirea capelei și a unui Ate-neu feminin, care să completeze școala primară cu studii secundare, umanitare, școală normală și profesională. Partea centrală, nou ridicată a azilului era unită printr-un coridor de cele două construcții mai vechi, iar subsolurile dotate cu instalații ce sfidează chiar și tehnologia modernă de azi asigurau condiții de lux copiilor rămași singuri pe lume. Apa din izvoarele zonei, erau captate și pompate spre spălătorie iar cea încălzită, conform indicațiilor doctorului Davila, era direcționată spre cazanele cu pereți dubli pentru ca mâncarea să fie gătită într-un mod cât mai sănătos. Până la sfârșitul aceluiași an, construcția era finalizată.

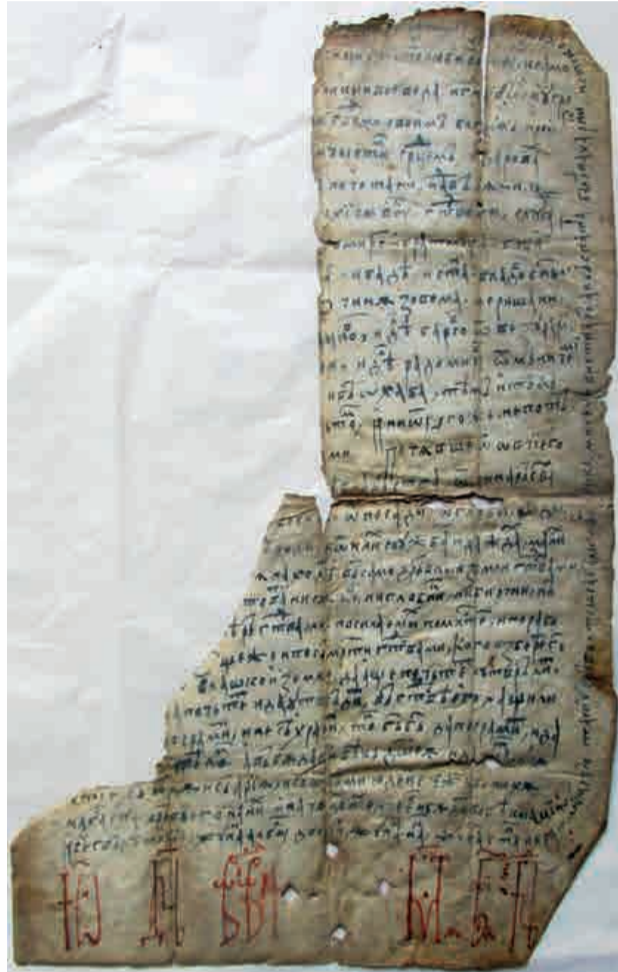

În colțurile paginilor din scrisoarea Reginei Elisabeta a României se poate observa antetul cu cifra reginei

Colecția „Documente” a MMB păstrează memoria orașului

Text: Dragoș Dolea,
conservator, Colecția
Documente, Biroul Patrimoniu
și Evidență Centralizată
Foto: Muzeul Municipiului
București

Colecția de Documente a Muzeului Municipiului București deține peste 11.000 de acte de diverse tipuri și genuri, care se referă în primul rând la istoria orașului București, dar și la evoluția istorică a Țării Românești și nu numai. Bogata și diversă colecție s-a constituit prin donații, achiziții și transferuri. Documentele au drept suport de scriere fie pergamamentul, fie hârtia cu sau fără filigran. Unele dintre acestea sunt validate cu sigiliile domnești, mijlocii, atârinate, în căuș de ceară, sau imprimare în ceară, timbrate sau nu, ori în chinovar, fie prin sigiliile inelare ale deținătorilor de tron domnesc. De asemenea, pe cele mai multe sunt înscrise monogramele domnești, însoțite sau nu și de semnăturile autografe ale domnitorilor. O parte dintre acte sunt validate și prin si-

Hrisovul din lui Dan al II-lea, din anul 1428, este cel mai vechi document intrat în posesia muzeului

giliile inelare, imprimate în cerneală sau negru de fum, precum și prin semnăturile autografe aparținând marilor boieri, participanți la hotărnicia sau la încheierea diverselor tranzacții: vânzări-cumpărări, schimburi

sau donații de moșii, părți de moșii, mori cu vaduri de apă, țigani etc. Și, nu în ultimul rând, în Colecția de Documente sunt și foarte multe acte validate prin simpla amprentă digitală imprimată în cerneală sau negru de fum, aparținând celor prezenți în calitate de martori, dar care nu știau să se semneze. Există puține documente care au menționat localitatea de emiter, așa cum este cazul hrisoavelor, poruncilor domnești ș.a., sau de încheiere a diverselor tranzacții, precum și numele celor care le-au întocmit. Majoritatea documentelor sunt originale, la care se adaugă și copii contemporane sau ulterioare ale acestora, care se regăsesc fie la același număr de inventar,

fie li s-au atribuit alte numere de inventar, dar și traduceri ale unora dintre aceste acte, precum și condiții românești ale unor moșii.

Ce spun hrisoavele despre istoria Bucureștiului

Cel mai vechi document intrat în posesia Muzeului Orașului București, cum i se spunea la începutul existenței sale instituționale, este hrisovul din 1428, emis de către „binecredinciosul și de Hristos iubitorul și singur stăpânitor, Io Dan mare voievod și domn a toată Ungrovlahia” prin care acesta întărește lui Dragomir, fratelui său, Albu, apoi lui Vlad, Badea și altora, stăpânirea ocinei Merișani, împreună cu o parte din Vezurari și din Mănicești, toate aflate în județul istoric Argeș. Din păcate, pergamamentul slavon este deteriorat, mai ales în zona datării, astfel că specialiștii colectivului de redacție a Colecției „Documenta Romaniae Historica” l-au datat după membrii Sfatului Domnesc menționați drept martori la actul voievodului muntean. Pe de altă parte, cel mai vechi document care se referă la istoria orașului de pe malurile Dâmboviței este pergamamentul emis la 29 noiembrie 1582 prin care voievodul Mihnea Turcitul, în prima sa domnie, îi întărește popei Neagu din București stăpânirea sa peste ocina deținută în satul Bârzești. De o valoare deosebită, prin conținut și aspect, sunt și hrisoavele redactate pe pergament sau

Hrisovul lui Vlad Călugăru, 5.06.1494

Hrisovul lui Mihnea Turcitul, 29.11.1582

Hrisovul lui Matei Basarab, 12.06.1635

hârtie, care ne-au parvenit din răstimpul altor domni, precum Basarab al II-lea, Vlad Călugărul, Radu de la Afumați, Radu Paisie, Matei Basarab, Constantin Șerban, Gheorghe și Grigore Ghica, Radu Leon, Antonie Vodă din Popești, Șerban Cantacuzino, Constantin Vodă Brâncoveanu, sau din timpul domniilor fanariote, ca de pildă, reprezentanți ai familiilor Mavrocordat, Racoviță, Ghica, Ipsilanti, Caragea, Suțu sau Moruzi.

Majoritatea documentelor sunt scrise în limba română cu caractere chirilice

În cadrul Colecției se disting două mari fonduri, respectiv „Așezămintele Brâncovenești” și „Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino”, cu documente scrise în limba română cu caractere chirilice, în cea mai mare parte, la care se adaugă „Fondul Manuc” cu acte redactate în majoritatea lor în limba armeană, precum și o serie de documente scrise în turcă-osmană. Personalitatea lui Manuc Mirzaian bei, armean ca origine, născut la Rusciuk, este bogat ilustrată de documente originale – acte și scrisori autografe, ciorne ale negustorului armean sau copii realizate de către secretarii săi sau chiar de Manuc însuși. Avem documente care ilustrează activitățile sale comerciale și de cămătărie, apoi privilegiile, ca de pildă propunerea de numire a sa ca domn al Moldovei, conferirea „Ordinului Sfântul

Vladimir” și propunerea de decorare cu „Ordinul Sfintei Ana”; dar și diverse probleme de familie – scrisori private la educația copiilor, vizite de familie și la moșii, chestiuni referitoare la îngrijirea caselor, sosirea în carantină a familiei sale ș.a.m.d.; intervenții și recomandări de persoane, demersuri pentru decorarea oamenilor săi de încredere, recomandări de negustori, dar și diverse înscrisuri: de mulțumire, scrisori însoțind acordarea unor daruri de prețuire, invitații, vocabular de corespondență convențional, jurnal de călătorie prin Bucovina, Imperiul Habsburgic, Germania și Franța; documente privind situația familiei și a bunurilor materiale ale lui Manuc rămase după trecerea sa în lumea celor dreți, sau corespondența purtată de către fiul său, Ioan-Murat, stabilit la Hâncești, privind vânzarea Hanului Manuc de pe malul stâng al Dâmboviței. Un număr de 90 de documente medievale se referă la țara de dincolo de Milcov, respectiv Moldova. Cel mai vechi hrisov din această serie este actul Sfântului voievod Ștefan cel Mare, emis la 9 ianuarie 1488, privind stăpânirea satelor Golăești și Rebecea. Alte documente provin din Austria, Rusia, Franța, Turcia, Grecia etc. Se adaugă alte acte privind revoluția pașoptistă de la 1848-1849, aportul populației la Unirea Principatelor Române desăvârșită la 24 ianuarie 1859 prin dubla alegere a domnitorului Moldovei Alexandru Ioan

Cuza și la București. Apoi, manifeste studențești, acte de proprietate, bilete de călătorie, cărți de vizită și scrisori ale unor personalități marcante ale istoriei și culturii, diverse certificate de stare civilă (de naștere, botez, cununie sau deces), diplome de naturalizare sau de ridicare în diverse ranguri boierești ori militare, diverse tipuri de chitanțe, telegrame regale, acte bancare, adrese, citații sau hotărâri de tribunal, telegrame, brevete și diplome, liste de meniuri, invitații la diverse evenimente publice sau particulare etc. Merită a fi amintite și cifrul din timpul lui Alexandru Ioan Cuza, precum și cele două scrisori inedite ale lui Fr. Mistral, din 1878 și 1882, și o alta a baronului

C. de Tourtoulon din 1878, adresate poetului și omului politic Vasile Alecsandri, sau corespondența purtată cu prilejul organizării concursului inițiat de către Societatea pentru studiul limbilor romane de la Montpellier. Unele documente, de la cele mai vechi până la cele întocmite în cursul anului 1655, au văzut lumina tiparului și în cadrul celor două colecții, respectiv „Documente privind istoria României” și „Documenta Romaniae Historica”, redactate de Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române. De-a lungul timpului, aceste documente au putut fi admirate și de către publicul larg în cadrul unor expoziții temporare organizate de Muzeul Municipiului București.

Hrisovul lui Constantin Vodă Brâncoveanu, 25.01.1964

„Cartea amăgirilor”, un paradox al vieții în fața neființei

Text: Milena Ispas

Ajuns pe muchia îngustă a celui mai înalt munte, copleșit de imensitatea paradoxală a Cosmosului și dezgustat de prăpastia conștiințelor primitive, generatoare a viciilor de gândire, Emil Cioran a rămas mâhnit de ignoranța oamenilor care se cred zei, uitând că sunt perisabili în fața morții. Pentru el, cuvântul a fost strigătul și dorința de a-și trezi semenii pe care i-a iubit așa cum a vrut să-i iubească Dumnezeu. Încercând să înțeleagă paradoxul vieții în fața neființei și dansul Terrei pe vibrațiile inexplicabile ale magnetismului ceresc, Emil Cioran a creat o filosofie lucidă a condiției umane în 15 lucrări, scrise în limbile română și franceză. Din această incandescență a propriilor trăiri în coliziune cu fenomenul mistic numit „rasa umană”, a apărut lu-

crarea filosofică pe care a numit-o „Cartea amăgirilor”. O carte hologramă în care Emil Cioran ne vede pe toți singuri în mijlocul Universului, pentru că „s-a adunat undeva în noi, singurătatea speciei”, demascându-ne astfel „teama de tot ce există și de tot ce nu există”.

Conceptul acestei cărți depășește dimensiunile terestre, iar timpul pierde sensul curgerii când trăiește „cu aduceri aminte din viitor și pierdut în așteptarea trecutului, răcorindu-te în inima soarelui și încălzindu-te în umbra lui Dumnezeu”. Astfel, Cioran încercă să descifreze mecanismul creației considerând că viitorul, prin predestinarea oamenilor, poate fi intuit cu fărâma de divin a eului, iar începutul lumii este necunoscutul spre care ne reîntoarcem, „pierduți în așteptarea trecutului”.

„Ideile s-au născut condamnate”

Emil Cioran explorează cu gândul haosul lumii, spunând că „ideile s-au născut condamnate” pentru că omul redescoperă doar lumina unei lumânări în incandescența cunoașterii. El dorește ca depășind experiența mediocră a vieții să privim spre îmbogățirea universului. Pasiunile lui sunt portaluri mistice spre o spiritualitate din alte dimensiuni. Cioran, levitează spiritual pe vibrația perfectă a creației, fascinat de muzica adusă pe pământ de Bach, Mozart și Beethoven. Fascinație despre care spune ce simte: „În fața nici unui tablou din lume n-ai simțit că lumea ar putea începe de la tine; dar sunt finaluri de simfonii care nu o dată te-au silit să te întrebi dacă tu nu ești începutul și sfârșitul”.

Într-un vortex al inteligenței, înțelepciunii și trăirilor, filosoful a înțeles că arta plastică, oricât de transcendentă ar fi, creează doar o lume a stărilor virtuale și că numai prin muzică poți bănuși care ar fi bucuriile și tristețile lui Dumnezeu, că muzica – un vehicul spre arta cerească – depășește limita omenescului, asemeni esenței divine unice din care facem parte. „Nu poți trăi (...) sentimentul muzical al existenței dacă nu poți suporta acest tremur inexplicabil (...) până acolo unde totul devine extaz”, mărturisește filosoful în „Cartea amăgirilor”. El percepe amăgirea ca pe un dar al trăirilor dumnezeiești, ce-ți sunt date într-o speluncă a moralității și a efemerității terestre.

Toate lucrările depășesc literatura sau filosofia, sunt un fenomen al ideilor lucide în care fiecare cuvânt devine o entitate spirituală. Controversat și criticat în țară, Cioran se stabilește în Franța în anul 1945, unde a refuzat toate premiile care i-au fost acordate cu excepția Premiului Rivarol, primit pentru „Tratat de descompunere”, iar în 1960 laureatul Premiului Nobel pentru Literatură, poetul francez Saint-John Perse, afirma că: „Emile Cioran, născut în România, este una dintre cele mai importante figuri ale filozofiei și literaturii franceze moderne”. Contemporan cu generația de aur – Mircea Eliade, Petre Țuțea, Constantin Noica, sau Eugen Ionescu –, Emil Cioran nu se considera nici filosof, nici scriitor, pentru că marea lui era modestia prin care încerca să înțeleagă viața suspendată în misterul creației.

Nuvela **Pădureanca** surprinde psihologia unui secol zbuciumat

Text: Milena Ispas

Prin poarta uriașă a imaginației, întră reflexia întunecată a realității, un coșmar al morții. Ceața pulverizată pe străzile pustii, ascundea molima holerei. În liniștea îmbăcsită de teamă, se aude plânsul unei femei în negru, căzută lângă muribunzii aruncați în groapa, unde viața era stinsă cu var. Un bărbat ce strânge cadavre, privește asemenea morții, spre tânărul desfigurat de teamă, sprijinit de-un zid imaginar. Tânărul captiv în coșmarul obsesiv, tresare îngrozit: „Iorgovane... Ai adormit și ai început să te zbați”, îi spune prietenul ce-l scoate din transa întunecată. „Cu molima asta toata lumea visează urât”. Imaginile în alb și negru, ce pășesc către lumea spiritelor, sunt cadrele de început ale filmului *Pădureanca*, inspirat din nuvela omonimă a scriitorului Ioan Slavici, unde timpul se întoarce într-o perioadă istorică reală, la sfârșitul de secol XIX, când Transilvania încă mai făcea parte din imperiul Aus-

tro-Ungar. Spaima holerei, diluată în carte, este un șoc emoțional din primele secvențe ale filmului. Schimbarea dramatică, de la tărâmul straniu schițat prin umbre și lumini, la respirația vieții prin culori, cresc tempoul impactului psihologic al actului artistic prin interpretarea actorului Adrian Pintea, care transcede în personajul Iorgovan, tânărul descompus de teamă, pentru care viața are prea multe controversate. Încercă să iasă din tensiunea acestui conflict emoțional și se întoarce la Curtici unde

tatăl lui, Busuioc, un țăran înstărit, se pregătea să strângă oameni pentru seceriș.

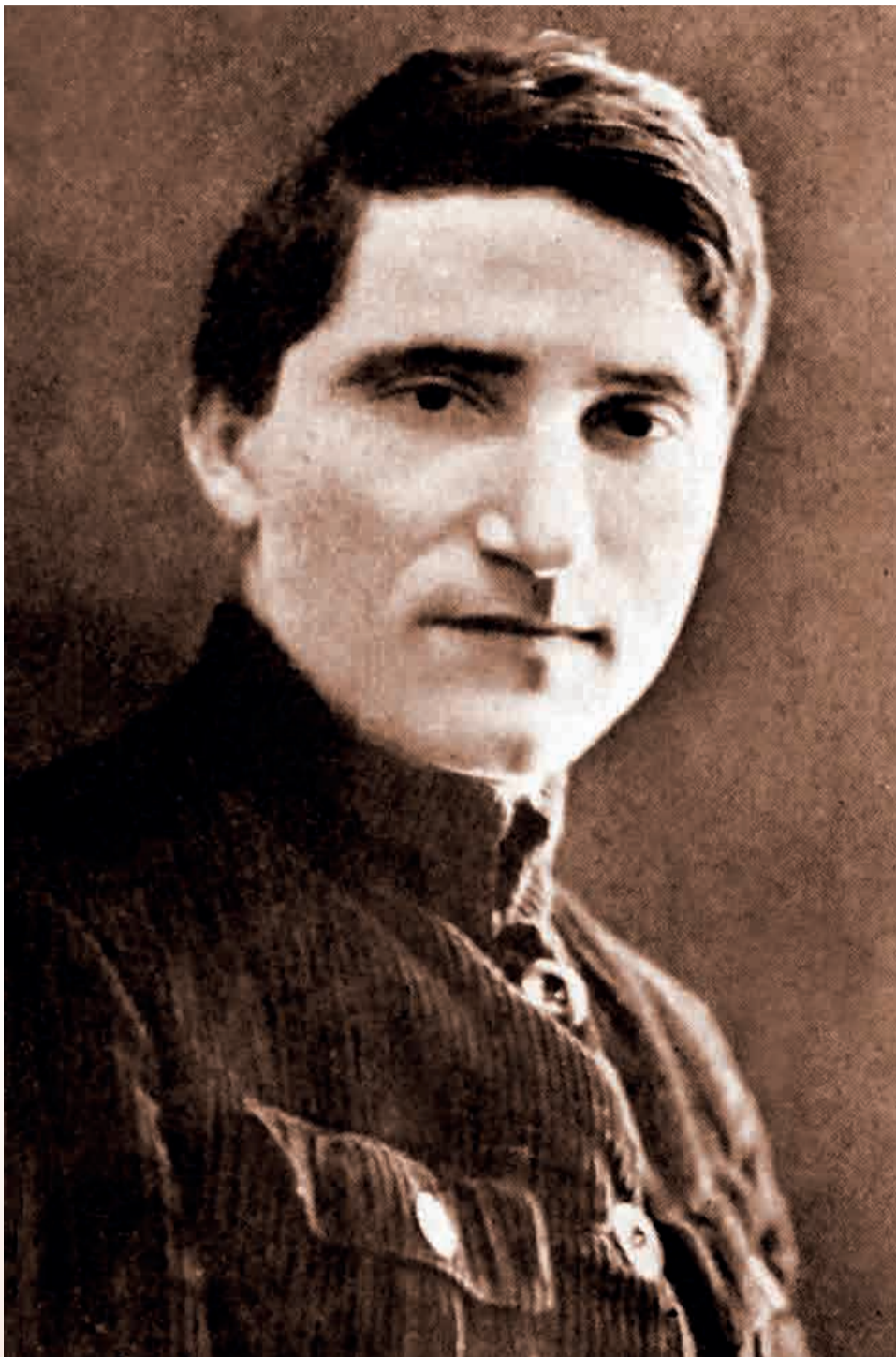
În rolul lui Busuioc, Rebengiuc vine cu o forță interpretativă inegalabilă

Complexitatea spiritului românesc este proiectată pe fondul ritualic al satului: imagini ce vibrează pe muzica tradiției din ajunul secerișului, focurile aprinse ca în nopțile de Sânziene, moșii îmbrăcați în cămașa dacică coboară din munți spre șes, copiii aleargă în apropierea mortului ca extreme ale creației. În liniștea imaginii, pământul strivit de roata carului din lemn, o ușă trântită pe ulița satului, este cea mai frumoasă percuție a vieții exprimată în coloana sonoră a filmului. Nuvela, o scenă a vieții minuțios gândită de scriitorul Ion Slavici, magistral transpusă cinematografic, va fi doar fundalul pentru parcursul dramatic al protagoniștilor. Pe insula idilică a nuvelei, dragostea dintre Iorgovan și Simina, o țăranică săracă de la munte, va fi deturnată spre spațiul conflictelor și inega-

lităților sociale, cu finalul tragic al morții lui Iorgovan. Armonia artistică, dintre regizorul Nicolae Mărgineanu, care a lucrat la scenariu alături de Augustin Buzura, a dus la încadrarea mai puternică în pagina vremii prin accenuțarea tușelor istorice, prin discuțiile intelectualilor ardeleni însuflețiți de idealurile revoluției pașoptiste sau refuzul lui Iorgovan de a se implica într-o acțiune revoluționară, motiv pentru care prietenii îl consideră laș, aspecte care nu există sau sunt doar amintite. Personajele nuvelei rămân în memoria istoriei cinematografice prin forța personalității marelui actor Victor Rebengiuc, prin transfigurarea de mare sensibilitate și subtilitate artistică a actorilor Adrian Pintea sau Șerban Ionescu, care fixează pe banda de celuloid clipa maximei intensități a personajelor alături de magistralul Dorel Vișan. Pentru a întregi imaginea acestei nuvele psihologice puse în scenă de zeii spiritului artistic, și-a făcut apariția printre ei și o mică stea, Emanuela Hărăbor care, la numai 18 ani, a interpretat rolul Siminei.

Râsul și tristețea

George

mi pot duce mai departe studiile”, cerere pe care a semnat-o „student al Facultății de drept din București”, notează criticul și istoricul literar Constantin Ciopraga într-un studiu al operei și vieții lui George Topîrceanu. De remarcat, totuși, că adevăratul său debut literar are loc în anul 1909 odată cu publicarea confesiunii „Răspunsul micilor funcționari”, în „Viața românească”, ca replică a cronicii vesele „Elegie” de A. Mirea.

„Da, aveți dreptate: noi o ducem prost,/ Țăcănim întruna la mașina Yost./ Înnegrim hârtie, forfecăm cupoane,/ Urmărind cu ochii tinere cucoane/ Care trec pe stradă Sunt trăsurile și lume,/ Pretutindeni zgomot, soare cald și glume./ Vremea parcă-și merge mersul în galop/ Și aspectu-și schimbă ca-n caleidoscop./ Iar noi stăm deoparte/ Asta ni-i viața!” („Răspunsul micilor funcționari”, fragment)

Aceasta a fost prima parodie a tânărului poet, care a făcut parte din volumul „Parodii originale”, pentru care Garabet Ibrăileanu i-a „telegrafiat un singur cuvânt: Bravo!”

Inteligența și verbul tânărului scriitor au atras atenția asupra talentului său chiar de la început, acesta publicând frecvent recenzii sau opinii critice despre Liviu Rebreanu, St. O. Iosif sau Hortensia Papadat-Bengescu, chiar din perioada în care era student la Facultatea de filozofie și litere, de data aceasta la Iași. El a fost prieten cu Mihail Sadoveanu, director în acea perioadă al Teatrului Național, care îi încredințase redactarea revistei „Teatrul”, în perioada 1912-1913. Al Doilea Război Balcanic și Primul Război Mondial și-au pus amprenta asupra scriitorului, iar

George Topîrceanu este scriitorul care a descoperit perfecțiunea formelor în versul clasic

Text: Elena Boholț

„S-a ivit pe culme Toamna,/ Zâna melopeelor,/ Spaima florilor și Doamna/ Curcubitaceelor...” În aceste zile de toamnă, mă portă gângul la sensibilitatea și rara frumusețe, precum cea a unui giuvaier neprețuit, a „Rapsodiilor de toamnă” plămădite cu grija unui fin estetik al naturii, George Topîrceanu. Nume emblematic al literaturii române, scriitorul care a descoperit perfecțiunea formelor în versul clasic rămâne cunoscut prin volumele sale „Parodii originale”, „Balade vesele și triste” și „Migdale amare. Versuri umoristice și

fanteziste”. La Topîrceanu se remarcă ușurința de a scrie versuri cu umor sau pline de tristețe, pagini de memorialistică – „Amintiri din luptele de la Turtucaia. Pirin Planina (episoduri tragice și comice din captivitate)” –, transformate în file de istorie ale Primului Război Mondial, ori proză umoristică și pesimistă sau binecunoscutul roman umoristic „Minunile Sfântului Sisoe”. Deși a rămas neterminat acest ultim roman, Mihail Sadoveanu considera că este „o capodoperă în proză” care a cucerit publicul de toate vârstele cu prezența unui personaj non-conformist, Sfântul Sisoe.

Prima sa poezie a apărut în anul 1904, în publicația umoristică „Belgia orientului”, un supliment duminițial gratuit al ziarului „Adevărul”, pe vremea când autorul termina clasa a șasea la Liceul Sf. Sava, din București. În anul 1906, i-au fost publicate alte 10 poezii la „Revista noastră”, dar și în revistele „Viața literară” și „România ilustrată”. Pentru o scurtă perioadă de timp, poetul a lucrat ca institutor suplinitor la școala „Arhiepiscopul Calist”, unde era plătit cu numai „80 de lei pe lună”, însă, pe 22 mai 1907, el a trimis o adresă ministrului instrucțiunii solicitându-i un post de copist „ca să-

unui mare scriitor: Topîrceanu

perioada de 18 luni de prizonierat în Bulgaria a scriitorului a fost consemnată în „Amintiri din luptele de la Turtucaia” (1918), „Amintiri din Bulgaria” (1920) și în „Pirin-Planina (1936).

După război, scrie Constantin Ciopraga, „Mihail Sadoveanu și George Topîrceanu, sub îndrumarea lui Garabet Ibrăileanu, redactau săptămânalul «Însemnări literare» (1919). Un an mai târziu, în 1920, reapărea «Viața românească», poetul fiind redactor până în 1933, când publicația se mută la București. Paralel cu activitatea la revistă, colabora cu Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Otilia Cazimir și Demostene Botez la «Lumea» și «Adevărul literar». Parțial, articole publicate în aceste reviste au fost grupate în «Scriitori fără adresă» (1930)».

Personalitate complexă cu un spirit receptiv și vizionar, Topîrceanu a fost pasionat de arta fotografiei, de psihologie și de fizică. De exemplu, el a inventat o aplicație practică a fizicii, cu o soluție proprie pentru cinematografia în relief. Era pasionat de toate tipurile de mecanisme și petrecea destul de mult timp în ateliere de invenții, fiind atras de optică și de stereoscopie.

Tulburătoarea poveste de iubire alături de „poeta sufletelor simple”

În viața personală, scriitorul a trăit o frumoasă poveste de dragoste alături de poeta Otilia Cazimir, pe numele său real Alexandrina Gavrilescu. Ea avea 17 ani când l-a întâlnit prima oară pe Topîrceanu, iar el era cu 8 ani mai mare decât ea. Cei doi s-au cunoscut în cadrul cercurilor literare de la Iași, numai că la vremea respec-

Otilia Cazimir și George Topîrceanu s-au cunoscut în cadrul cercurilor literare de la Iași

tivă, scriitorul era căsătorit cu învățătoarea Victoria Iuga și aveau împreună un fiu, Gheorghe. Se spune că apropierea dintre cei doi scriitori a avut loc în casa lui Mihail Sadoveanu, unde erau deseori invitați, însă relația lor a fost ținută în secret până după divorțul poetului. Abia câțiva ani mai târziu, cei doi s-au mutat împreună într-o casă din Iași, care aparținea familiei lui Demostene Botez. Despre relația celor doi, Profira Sadoveanu, fiica lui Mihail Sadoveanu, a povestit că „ea era o femeie care știa ce vrea, în timp ce Topîrceanu era cuminte și supus, părând că se lasă mai degrabă purtat decât să aibă un rol activ în această relație”. Poezia „Lumini și umbre”, scrisă de Otilia Cazimir, dezvăluie sentimentele pe care le avea față de bărbatul iubit: „Ai ochii negri, minci-noși și răi/ Fântânile cu ape moarte-ascund/ Pupile ne-

gre licărind în fund,/ Ce mă atrag spre-adânc ca ochii tăi. Când vreau să plec, mă ții în loc cu un cuvânt/ Așa se zbat copacii în furtună;/ Ca pentru fugă crengile-și adună,/ Dar rădăcina-i leagă de pământ. De azi încolo n-am să-l mai iubesc.../ Dar când îi văd privirile păgâne/ Și zâmbetul copilăresc,/ Mă jur că n-am să-l mai iubesc – de mâine” (...). „Poeta sufletelor simple”, cum a fost supranumită Otilia Cazimir, a publicat primul său volum de poezii – „Lumini și umbre” – în anul 1923, la Editura „Viața Românească”. Volumul a fost dăruit cu autograf prietenului său „cel mai bun” George Topîrceanu. Cei doi au rămas împreună pentru totdeauna, însă la numai 51 de ani, viața poetului a fost curmată de un cancer nemilos, care i-a provocat dureri greu de suportat: „Veșnicia neființei e ceva

prea abstract ca să mă sperie. Ideea neființei nu-mi evocă nimic supărător- decât un somn fără vise. Pe câtă vreme gândul tăcerii mele în veșnicie, din momentul în care începe agonia, până când primul bulgăre de pământ izbește sicriul din fundul gropii- hopul acesta suprem îmi evocă un șir înfiorător de imagini concrete care, într-adevăr, fac să se cutremure carnea pe mine de revoltă și de spaimă. Vine apoi suferința morală a cadavrului, în care dăinuiește poate un rest de conștiință. A cadavrului expus trei zile dobitocește, cu răceala lui de broască, pentru deznădejdea și oroarea celor rămași, celor vii”. Viața marelui scriitor, pare să fi fost un vers în care se succed râsul și tristețea, cu note citadine acute, ori cu dragoste pentru natură, sau descrieri măiestre din care răzbate umanitatea personajelor zugrăvite de condeiul său.

Recomandările Editurii Cuanctic pentru această toamnă

Când este o femeie frumoasă?

George Colang

Așadar, când este o femeie frumoasă? Nu este tocmai atunci când nu ține morțiș să se perfecționeze pentru o lume ce oricum o falsifică? Oglinda în care se scaldă este doar un pretext pentru imperfecțiunile pe care le ascunde cu ardoare. O femeie este puternică atunci când lumea ei arată ca o oglindă; atunci când reușește să-și ascundă însăși slăbiciunile, doar pentru a erupe în golul care o desparte de peronul concret al vieții sale. O femeie frumoasă nu așteaptă niciodată în gară. O femeie frumoasă nu-și ascunde cu ardoare imperfecțiunile. Dimpotrivă, face haz de necaz. O femeie este frumoasă atunci când este vulnerabilă, căci puterea ei derivă tocmai din această nebuloasă ascunsă bărbaților. O femeie este frumoasă atunci când zâmbește ca o lacrimă, dar și invers. O femeie este frumoasă atunci când erupe cu naturalețea ei. Și nu în ultimul rând, o femeie este frumoasă atunci când știe să fie frumoasă.

Istoria României – Stat și cultură (1866-2018)

Ovidiu Pecican

Prin noua sa carte, Ovidiu Pecican aduce în fața cititorilor, cu strălucirea unui maestru, zbaterile dramatice, în plan politic și cultural, ale elitelor naționale ale celei de-a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, ale chinurilor secolului XX și ale primelor două decenii ale secolului nostru. România, stat și cultură (1866-2018) este, de fapt, istoria modernizării țării noastre, cu bune și cu relele ei, a ieșirii din înapoiere, a edificării unui stat funcțional, a expresiei culturale a unui ideal și a tentativei de liberă afirmare

a ethosului românesc – toate constituind, de bună seamă, efigii ale unei victorioase reconfigurări de destin.

Cioran și Securitatea

Stelian Tănase

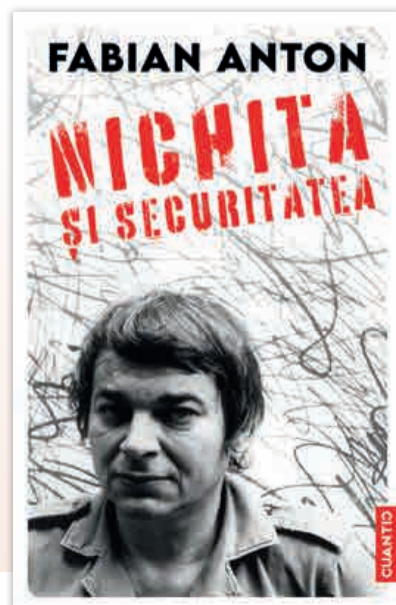
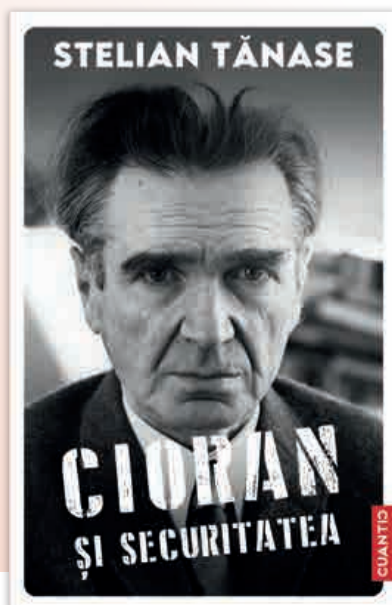
Probabil cea mai spectaculoasă informație apărută din cercetarea dosarelor pe care Securitatea română i le-a alcătuit lui Emil Cioran (sub trei nume: «Ciobanu», «Chiru», «Ene») este că interesul «informativ» față de el nu a scăzut nici după căderea lui Ceaușescu. Autoritățile «revoluționare», masiv controlate de vechile structuri ale Securității, nu au încetat să se ocupe de el. Dezmembrarea oficială a Securității,

la sfârșitul anului 1989, nu a produs nici un efect.

Nichita și Securitatea

Fabian Anton

Cu toate că Nichita nu și-a manifestat niciodată în mod public nemulțumirea sau ostilitatea la adresa regimului comunist, afirmându-se chiar printr-o serie de gesturi de curtoazie față de acesta, atât în opera sa, cât și în viața personală, Securitatea îi va deschide un prim dosar în 1970 („an al agravării iremediabile a unei lungi și sfâșietoare crize existențiale“, după cum avea să declare prietenul său, Alexandru Condeescu), îi va instala în locuință un sistem de ascultare (T.O.) și îi va rezerva un amplu Dosar Documentar (nr. 10966 [2]), ce are nu mai puțin de 4 volume. Cercetarea documentelor aflate în aceste dosare ne face să afirmăm cu certitudine că, în ele, nu există niciun document de colaborare a poetului cu Securitatea și nicio dovadă că acesta ar fi avut vreun contact instituțional cu organele de presiune. (Fabian Anton)

Editura UNICART

promovează cărțile adresate tinerilor între 4-18 ani

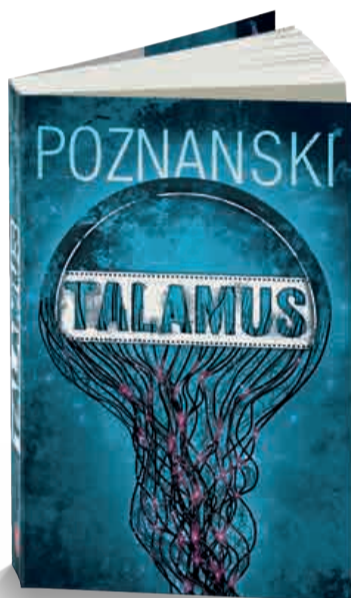

Gardianul celor cinci vieți Nica Stevens

Pentru Vivien, o adolescentă de 17 ani, zilele de vară petrecute alături de tatăl ei într-un parc național canadian sunt printre cele mai frumoase de peste an. Însă atunci când îl întâlnește pe chipeșul Liam, prietenul ei de la grădiniță, totul se schimbă. Aparent fără motiv, el se poartă rece și distant față de ea. Când îi descoperă într-un final simbolul de pe piept, Vivien se hotărăște să dezlege misterul și se apropie periculos de mult de el...

Talamus Ursula Poznanski

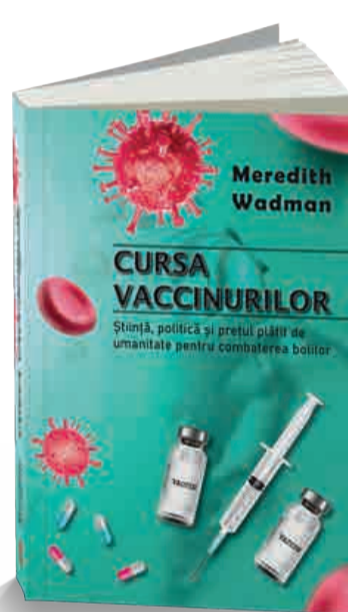
Când cei care ar trebui să te ocrotească au intenții ascunse, cum îți alegi reperele? Dacă nu poți vorbi sau scrie, cum reușești să transmiți ceea ce te preocupă? După ce ai ajuns să te îndoiești de propria percepție, mai

poți deosebi adevărul de iluzie? Când cazii în disparare, cine este adevăratul dușman? Ceilalți sau tu? Pentru Timo, aceste întrebări nu sunt un exercițiu de imaginație, ci teribila realitate de zi cu zi. Băiatului i-a fost afectat centrul vorbirii, iar funcțiile sale motorii încă nu-i permit să le spună medicilor că Magnus, colegul său de cameră aparent aflat în comă, umblă noaptea prin clinică și îl amenință cu moartea. Deși inițial dorește numai să iasă cu bine din această situație, Timo realizează că se confruntă cu o conspirație tentaculară. Devine capabil de lucruri pe care n-ar trebui să le poată face. Află lucruri pe care n-ar trebui să le știe...

Cursa vaccinurilor Meredith Wadman

Bazată pe o cercetare riguroasă și o măiestrie narativă de necontestat, această carte

prezintă povestea dezvoltării vaccinurilor la mijlocul secolului XX, spusă pe un ton inteligent și captivant. Constituie o hartă detaliată a multiplelor obstacole întâmpinate în cursa dezvoltării vaccinurilor.

Science **Sunt unic într-o lume diversă**

Copilul care vine la noi e maestrul care și-a luat misiunea să ne învețe lecții de viață, lecții despre iubire. Dacă nu am învățat de la propriii părinți, copiii noștri își iau asupra lor sarcina să ne învețe. Să iubești înseamnă să cunoști, să ascuți, să auzi, să primești, să accepți. Dar nu cu resemnare sau cinism, ci cu smerenie și recunoștință. Copilul e un dar perfect pe care, cu iubirea de nestăvilit care ne inundă când îl primim în viața noastră, îl acceptăm, îl iubim exact așa cum este și

cum nu este, un dar pe care nu îl putem trimite înapoi la producător pentru că are un defect de fabricație sau s-a stricat în timpul transportării lui. Îl îmbrățișăm cu tandrețe și învățăm să îl îngrijim fără să ne exprimăm nemulțumirea, să îi însoțim pașii fără să îl cărăm în spate, să îl învățăm fără critică, să mângâiem fără să așteptăm recompensă. Adică să iubim necondiționat. Disfuncțiile și bolile copilului ne vorbesc în limbajul corpului fizic. Când iubim, învățăm să auzim ce spune suferința celui iubit. Lucrarea pe care Ani Crețu ne-o propune îi ajută pe părinți să învețe limbajul vindecător al poveștilor, căi de intrare în lumea fantastică a copilăriei. Istoriorele ei ne ajută să inventăm pilde potrivite cu lumea și provocările cu care se confruntă copilul nostru. (Cristina Trepcea, psiholog clinician, psihoterapeut)

Cartea verde a copilăriei, o provocare a creativității copiilor

Pagină realizată de Ramona Ioana Mezei, foto: Carmen Ștefan/Cosmin Mețoiu

Micii scriitori, cu vârste cuprinse între 7 și 14 ani, au fost invitați de Biblioteca Metropolitană București (BMB), în cadrul unui concurs de creație literară, să scrie despre viitorul sustenabil al planetei. Cele mai bune lucrări vor fi publicate într-o nouă Antologie de texte, marca BMB. În prima etapă a concursului (17 iulie – 29 septembrie 2023) copiii participă la o serie de „Ateliere de scriere și ilustrare creativă”, fiind încurajați și îndrumați să îmbine talentul literar cu dezvoltarea abi-

lităților specifice educației pentru sustenabilitate. Dedicat copiilor și tinerilor din București și Ilfov, concursul este organizat de BMB

cu sprijinul Direcției Cultură, Învățământ, Turism, a Primăriei Municipiului București, în parteneriat cu Inspectoratul Școlar al Municipiului București. „Ar fi minunat dacă am trăi într-o lume a copiilor activiști, informați și implicați (...) Biblioteca Metropolitană București trebuie să fie unul dintre promotorii și susținătorii educației sustenabile, în care copiii sunt încurajați să exploreze, să pună întrebări, să facă propriile observații cu privire la mediul înconjurător. Din

pasiune pentru educație, din respect pentru cultură!”, a declarat Ramona Ioana Mezei, managerul BMB. Poezie, povestire sau piesă de teatru, orice formă de exprimare literară este la îndemâna copiilor pentru a-i ajuta să creeze o operă literară, ce ar putea deveni un simbol al luptei contra cronometru pentru salvarea planetei. Antologia va fi tipărită sub egida Editurii Bibliotecii Metropolitane București și lansată în cadrul unui eveniment cultural-artistic.

Premieră: expoziție outdoor inedită „România – Casa Regală”

Șapte imagini excepționale, expuse în premieră publicului bucureștean, pot fi admirate în cadrul unei expoziții outdoor „România – Casa Regală”. Mai puțin cunoscute de publicul larg, imaginile unice dezvăluie frânturi din cadrul ceremoniei care a avut loc pe 10 mai 1891, dedicată Aniversării a 25 de ani de domnie neîntreruptă a Regelui Carol I. Timp de două luni, în

perioada iulie – septembrie 2023, expoziția originală bucură privirea trecătorilor care străbat zona centrală a Capitalei, pe strada Tache Ionescu 4, Sector 1, unde se află și Sediul Central „Mihail Sadoveanu”. Prin această expoziție, BMB urmărește promovarea moștenirii istorice și culturale a României, precum și conștientizarea valorii patrimoniului cultural bucureștean.

„Opera la Bibliotecă”, momentul nobleței interioare

Seria evenimentelor muzicale din această toamnă a fost deschisă pe 7 septembrie, cu un recital deosebit susținut de soprana Mădălina Stéphanie Stoica-Radu, alături de pianista Liana Mareș. Evenimentele au loc în bine-cunoscuta locație Sediul Central „Mihail Sadoveanu”, str. Tache Ionescu nr. 4, iar stagiunea va continua, în fiecare zi de joi, cu spectacole în care

artiști consacrați vor cânta alături de tineri interpreți vocali și instrumentiști. „Opera la Bibliotecă” este momentul nobleței interioare pentru fiecare dintre noi, căci reușește să transmită acel „ceva” pe care îl regăsim doar în acest gen muzical. După cum se știe, intrarea este liberă, iar BMB îi invită pe toți iubitorii muzicii de operă să se bucure de aceste momente unice.

Recitalurile „Opera la Bibliotecă” au loc în fiecare zi de joi

Ziua Bucureștiului, un reper al promovării culturale

Pagină realizată de Ramona Ioana Mezei, foto: Arhiva BMB/Cosmin Mețoiu

Inițiat de BMB, proiectul „Ziua Bucureștiului” promovează moștenirea culturală a Capitalei, în rândul publicului bucureștean și are ca scop conștientizarea importanței datei de 20 septembrie, ca primă dată de atestare documentară a orașului. Proiectul urmărește să inspire sentimentul de apartenență locală, de conștientizare a valorii patrimoniului cultural și peisagistic bucureștean, precum și determinarea creșterii ponderii BMB, ca mijloc nonformal de informare, învățare și culturalizare. Cu această ocazie, au fost programate să aibă loc mai

Biblioteca Metropolitană București deține o colecție valoroasă de cărți poștale vechi

multe evenimente culturale, atât la sediul central, cât și în filialele Bibliotecii Metropolitane: o expoziție de artă fotografică a arhi-

tectului Mihai Gheorghiu, cu elemente arhitecturale ale clădirilor istorice bucureștene; o expoziție de cărți poștale, cu imagini ale

parcurilor interbelice, din cadrul Colecției București a BMB; un moment muzical, cu melodii îndrăgite despre București, susținut de artiști consacrați; un tur ghidat, pe traseul cultural „Pe urmele lui Mircea Eliade”, având ca punct de plecare filiala Dimitrie Cantemir. Exclusiv, Mediateca BMB: o expoziție de fotografie „Bucureștiul de altădată”, o expoziție de carte și de schițe în creion ale monumentelor din Sectorul 2, o expoziție retrospectivă despre București, cu albume din perioada 1930-1931, un atelier de lectură, precum și proiectii documentare.

„Picnic literar” de Ziua Limbii Române

Peste 200 de bucureșteni au sărbătorit, pe 31 august, „Ziua Limbii Române” alături de Biblioteca Metropolitană București, în cadrul unei Sesiuni de Lectură Publică, care a avut loc în Grădina Botanică „Dimitrie Brândză”. Sesiunea de Lectură Publică s-a transformat într-un incitant „picnic literar”, protagoniștii momentului literar-artistic fiind Ioana Crăciunescu, Gabriela Toma și Dan Mircea Cipariu, scriitori și poeți

care au publicat în ultimii trei ani volume valoroase, premiate atât în România, cât și în afara țării. Evenimentul a fost organizat de BMB prin Direcția Cultură, Învățământ, Turism a Primăriei Municipiului București, în parteneriat cu Muzeul Național al Literaturii Române, Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, Open Art, APLER (Asociația Publicațiilor Literare și Editorilor din România) și AgențiadeCarte.ro.

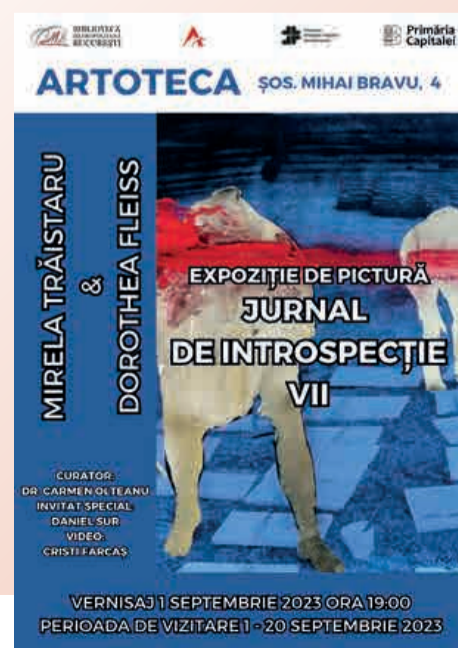

La umbra arborilor din Grădina Botanică „Dimitrie Brândză” auditoriul s-a bucurat de un moment literar-artistic deosebit

„Jurnal de introspecție VII”, la Artoteca BMB

În prima zi a lunii septembrie, la Artoteca BMB, a avut loc vernisajul Expoziției „Jurnal de introspecție VII”, aparținând artistelor Mirela Trăistaru și Dorothea Fleiss, deschisă iubitorilor de artă până pe 20 septembrie a.c. Mirela Trăistaru este pictor, designer vestimentar, grafician, scenograf, curator, specialist în body-painting și lucrări monumentale. În prezent are peste 60 de expoziții personale și peste 130 de grup, dar și

21 de piese de teatru la care a semnat costumele sau decorul. Dorothea Fleiss este un artist vizual ale cărei lucrări au fost expuse în galeriile din întreaga lume, având peste 60 de expoziții personale și peste 200 de expoziții de grup în Europa, Australia, Asia, SUA, America de Sud, Canada și Africa. Expoziția inedită găzduită de Artoteca BMB face parte din seria „Jurnal de introspecție”, un proiect inițiat de cele două artiste în anul 2014.

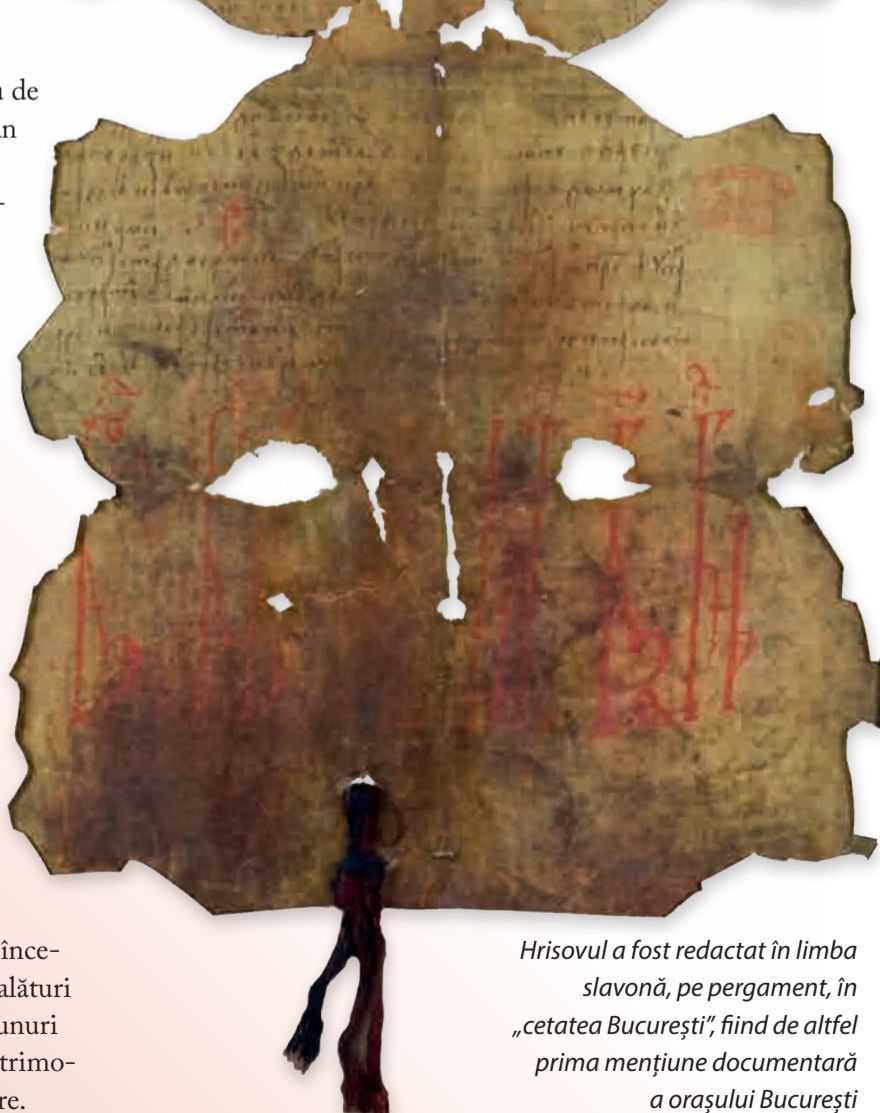
Hrisovul voievodului Vlad Țepeș

Text: Dr. Grina-Mihaela Rafailă,
muzeograf Muzeul
Municipiului București
Foto: Arhiva Muzeului
Municipiului București

La 20 septembrie 1459, „Din mila lui Dumnezeu, Io Vlad voievod și domn și fiul marelui Vlad voievod, stăpânind și domnind peste toată Țara Ungrovlahiei, Amlășului și Făgărașului herțeg”, cu a sa „bunăvoință, cu inimă curată și luminată” a dăruit un hrisov „atocinstit și cu frumoasă față” lui Andrei, Iova, Drag și altora pentru stăpânirea Poianei lui Stev și a celei de-a treia părți din Ponor cu ocina lui Petre, care au fost achiziționate cu 12 florini, în timp ce domnia a primit „un cal”. Totodată, aceștia erau scutiți de diversele dări care se percepeau în acele timpuri – vama oilor, albinărit, vinărici, dijme, posade, podvoade, cărături etc. În finalul actului domnesc sunt menționați martorii hotărârii voievodului – Dragomir Țacal, Voico Dobrița, Stan vornic, Stepan

Turcul, Oprea, Bratu de la Milcov, Moldovean spătar, Iova vistier, Tocsaba stolnic, Stolica paharnic, Gherghina comis și alții ale căror nume nu ne sunt cunoscute din pricina deteriorării suportului. Acest facsimil, al cărui original se păstrează la Biblioteca Academiei Române, poate fi admirat de publicul vizitator în cadrul expoziției permanente „Timpul Orașului” a Muzeului Municipiului București organizată la Palatul Suțu, începând din mai 2015, alături de numeroase alte bunuri culturale aflate în patrimoniul instituției noastre.

Hrisovul a fost redactat în limba slavonă, pe pergament, în „cetatea București”, fiind de altfel prima mențiune documentară a orașului București